

# Iz muzejskega dela

UDK 060.016(497.5)»2019«

1.04 Strokovni članek

Prejeto: 12. 10. 2020

## Slovenski šolski muzej v letu 2019

### The Slovenian School Museum in 2019

#### Izvleček

Delovanje muzeja je bilo v letu 2019 izjemno uspešno. Delovne naloge so bile, glede na poslanstvo in vizijo muzeja, zastavljene v letnem delovnem in finančnem načrtu, v večletnih dolgoročnih in letnih kratkoročnih ciljih. Ob redni dejavnosti v skrbi za muzejske predmete in posredovanju informacij o predmetih in zbranim gradivu o zgodovini šolstva sta bila v ospredju zlasti nadaljevanje postavitve stalne razstave in muzejska pedagoška dejavnost. Uspešno so bili izpeljani vsi vsakoletni publicistični projekti, s katerimi muzej izkazuje tako svojo zavezanost znanstveno-raziskovalnemu delu kot tudi zavedanje o potrebnosti promocije muzejskega dela. Število izpeljanih starih učnih ur je bilo največje v obdobju obstoja muzeja. Do zdaj največje je bilo tudi število tujih obiskovalcev. Poleg načrtovanih so bili izpeljani tudi dodatni razstavnici in drugi projekti. Z razumevanjem ministrstva so bila pridobljena dodatna finančna sredstva za dokončanje investicij pri postavitvi nove stalne razstave.

#### Abstract

In 2019, the museum operated with exceptional success. In line with its mission and vision, the tasks required were set out in the annual work and financial plans, and in multiannual long-term plans and annual short-term plans. Alongside the regular activities connected with taking care of the museum objects and conveying information about them and the collected material on the history of schooling, the setting up of the permanent exhibition and the museum's pedagogical activities were at the forefront. All the annual publication projects were implemented, through which the museum demonstrates both its commitment to research and the awareness about the need for the promotion of the museum's work. The number of old school lessons performed was the highest ever. The number of foreign visitors was also the highest so far. With the ministry's understanding, additional financial resources were acquired for the completion of the setting up of the new permanent exhibition.

**Ključne Besede:** muzej, šolstvo, letno poročilo, statistika, stare učne ure

**Key words:** museum, schooling, annual report, statistics, old school lessons

#### Uvod

Delo je potekalo po načrtu Letnem delovnem načrtu, ki ga je svet muzeja dokončno sprejel 27. maja 2019, v skladu s finančnimi možnostmi in glede na človeške vire muzeja. Letni delovni načrt in finančni načrt sta bila izdelana po postopkih in predpisih, ki jih je za javne zavode s področja izobraževanja in vzgoje pripravilo Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ). Na podlagi potrjenega letnega načrta je bila 13.

junija 2019 sklenjena letna pogodba z ministrstvom, ki sofinancira in spremlja delovanje muzeja. S tem so bila muzeju zagotovljena sredstva za izvedbo zastavljenih letnih nalog, ki jih muzej sofinancira s prihodki od lastne dejavnosti.

Muzej je poleg redne dejavnosti, ki jo opravlja v okviru javne službe, izvedel tudi druge projekte. Z dodeljenimi sredstvi ministrstva za posebne naloge je izvedel projektne sklope nalog Dokumentacijskega centra za zgodovino šolstva in pedagogike, Muzejske pedagogike, Razvojno-raziskovalnega dela – strokovne podlage razvoja šolstva in medinstitucionalnega projekta postavitve razstave ob stoletnici organiziranega izobraževanja slepih. Pri sklopu obnove muzejskih prostorov in postavitve nove stalne razstave je bil zaključen projekt Postavitve nove stalne razstave v SŠM, za katerega so bila načrtovana sredstva zagotovljena v Načrtu razvojnih programov Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport. Po izdelanem in potrjenem dokumentu identifikacije investicijskega projekta za dokončanje celovite obnove in nabavo potrebne opreme je muzej 28. oktobra 2019 z ministrstvom sklenil Pogodbo za sanacijo prostorov in nabavo opreme za Slovenski šolski muzej. Z dodeljenimi sredstvi je muzeju v skladu s konservatorskimi pogoji in smernicami Zavoda za varstvo kulturne dediščine (ZVKD) do konca leta uspelo obnoviti sanitarije. Večji del prejetih sredstev za redne investicijske transferje je bil namenjen nabavi depojske opreme in urejanju depoja muzejskih predmetov v Zalogu, manjši del precej omejenih sredstev pa za računalniško in drugo opremo za poslovanje muzeja.

Muzej je ob izvajanju obsežnega in zahtevnega projekta obnove muzejskih prostorov in postavitve nove stalne razstave izvedel vse načrtovane naloge iz LDN, v določenih primerih, kakor pri postavitvi manjših razstav, pa je načrte tudi presegel. Poleg opravljanja javne službe na področju dediščine šolstva je bilo delovanje posebej usmerjeno v izvajanje pedagoško-andragoškega programa in zlasti starih učnih ur, pri katerih so bili izkazani izjemni rezultati tako pri obisku, kakor tudi v številu izvedb. Z izdajanjem muzejske strokovno-znanstvene revije Šolska kronika in drugih vsakoletnih muzejskih publikacij (Pedagoški programi Slovenskega šolskega muzeja v šolskem letu 2019/2020 in Koledar muzeja za leto 2020) ter z natisi razstavnih katalogov so bila predstavljena področja celovite muzejske dejavnosti. Za izdajanje revije Šolska kronika in od izvajanja pedagoškega programa so bila pridobljena dodatna sredstva, s katerimi muzej sofinancira razvoj muzejskih programov.

Število redno zaposlenih in zasedba delovnih mest sta ostala nespremenjena. V enakem obsegu kakor v predhodnem letu je potekalo delo zunanjih sodelavcev ter pogodbeno sodelovanje s servisi za opravljanje potrebnih storitev za nemoteno delovanje muzeja. Zamenjalo se je več vodičev in animatorjev učnih ur, ki so vključeni v muzejsko pedagoško dejavnost prek študentskih servisov in po drugih oblikah prekarnega dela. Glede na povečano zahtevnost in večji obseg del pri koordiniranju in vodenju pedagoško-andragoške dejavnosti v zadnjih letih ter pričakovano povečanje obiska po postavitvi nove stalne razstave si je muzej zaradi hitrih odhodov in menjav pogodbeno zaposlenih sodelavcev prizadeval za večjo stabilnost delovanja. Pred koncem leta je bil v kratkem obdobju znova izpeljan nov izobraževalni tečaj za izbiro novih vodičev. Brez sodelovanja vodičev in animatorjev učnih ur muzej ne bi mogel izpeljati tako obsežnega pedagoško-andragoškega programa. Med redno zaposlenimi je bila tudi daljša bolniška odsotnost, ki se je pri delovanju muzeja močno poznala.

Redna delovna srečanja zaposlenih so potekala ob ponedeljkih v muzejski čitalnici. Tekoče so bile obravnavane vse zadeve, vezane na delovanja muzeja in naloge iz letnega delovnega načrta. Kakor predhodno leto so bila posebej sklicana srečanja v zvezi s pripravo stalne razstave pri usklajevanju vsebine med kustosi, arhitekti in oblikovalko. V zvezi z dokončanjem gradbenih, obrtniških, restavratorskih in drugih del so bili redni sestanki predstavnikov investitorja, izvajalcev, arhitekturnega biroja, nadzora in Zavoda za varstvo

kulturne dediščine (ZVKD) z ogledi opravljenih del na kraju samem. Navkljub težavam in omejitvam zaradi gradbenih posegov je bila pedagoška dejavnost izpeljana v polnem obsegu, podpovprečni rezultati so bili le v muzejski trgovini, ki ji razmere niso omogočale delovati.

### Ohranjanje visoke ravni obiska muzeja

Leto 2019 je po številu obiskovalcev drugo najbolj uspešno leto do zdaj. Samo leta 2010 jih je bilo več. V primerjavi s predhodnim letom se je njihovo skupno število povečalo kar za 8,7 odstotka. Zelo opazno je povečanje obiska v drugi polovici leta. V večji meri je tudi posledica gradbenih, strojnih in elektro del pri obnovi muzejskih prostorov, ki so bila najbolj intenzivna prav v drugi polovici leta 2018. Kakor v predhodnem letu 2018 je bil obisk največji februarja, maja in junija, v primerjavi z letom 2018 pa se je v odstotkih najbolj povečal meseca julija in avgusta. Med letnimi počitnicami je obiskovalcev sorazmerno manj, ker ni šolskih skupin. Po številu obiskovalcev je bilo povečanje, glede na leto 2018, največje novembra in decembra.

*Tabela: Obisk muzeja 2019 po mesecih, glede na starost obiskovalcev/primerjava 2018*

|            | JAN   | FEB   | MAR  | APR   | MAJ  | JUN  | JUL   | AVG | SEPT  | OKT   | NOV   | DEC   | Skupaj |
|------------|-------|-------|------|-------|------|------|-------|-----|-------|-------|-------|-------|--------|
| Predšolski | 0     | 112   | 3    | 3     | 13   | 39   | 4     | 4   | 0     | 24    | 0     | 14    | 216    |
| OŠ         | 851   | 1581  | 1234 | 1409  | 2111 | 1586 | 31    | 46  | 565   | 1548  | 1343  | 835   | 13140  |
| SŠ         | 17    | 53    | 0    | 17    | 96   | 14   | 16    | 0   | 180   | 70    | 69    | 224   | 756    |
| Študenti   | 59    | 62    | 99   | 51    | 70   | 25   | 7     | 4   | 0     | 60    | 24    | 92    | 553    |
| Odrasli    | 121   | 759   | 196  | 261   | 283  | 358  | 27    | 116 | 109   | 268   | 235   | 262   | 2995   |
| Upokojeni  | 2     | 105   | 40   | 34    | 44   | 52   | 52    | 24  | 16    | 26    | 59    | 27    | 481    |
| 2019       | 1050  | 2672  | 1572 | 1775  | 2617 | 2074 | 137   | 194 | 870   | 1996  | 1730  | 1454  | 18141  |
| 2018       | 1032  | 2351  | 1847 | 1591  | 2955 | 2499 | 67    | 100 | 620   | 1525  | 1273  | 825   | 16685  |
| indeks     | 101,7 | 113,7 | 85,1 | 111,6 | 88,6 | 83,0 | 204,5 | 194 | 140,3 | 130,9 | 135,9 | 176,2 | 108,7  |

**Tabela: Primerjava števila obiskovalcev v letu 2019 in 2018**

*a) po starostnih skupinah obiskovalcev*

|        | Predšolski | Osnovnošolci | Srednješolci | Študenti | Odrasli | Upokojenci | Skupaj |
|--------|------------|--------------|--------------|----------|---------|------------|--------|
| 2019   | 216        | 13.140       | 756          | 553      | 2.995   | 481        | 18.141 |
| 2018   | 114        | 12.774       | 466          | 398      | 2.933   | ni podatka | 16.685 |
| Indeks | 189,5      | 102,9        | 162,2        | 138,9    | 102,1   | /          | 108,7  |

Kar 72,4 odstotka obiskovalcev je osnovnošolcev. Večina jih je muzej obiskala v (šolskih) skupinah, manjši del so v muzej prišli posamezno in nenapovedano. Pri vseh starostnih skupinah se je število obiskovalcev v primerjavi s predhodnim letom povečalo. V letu 2019 so bili posebej obravnavani tudi upokojeni obiskovalci.

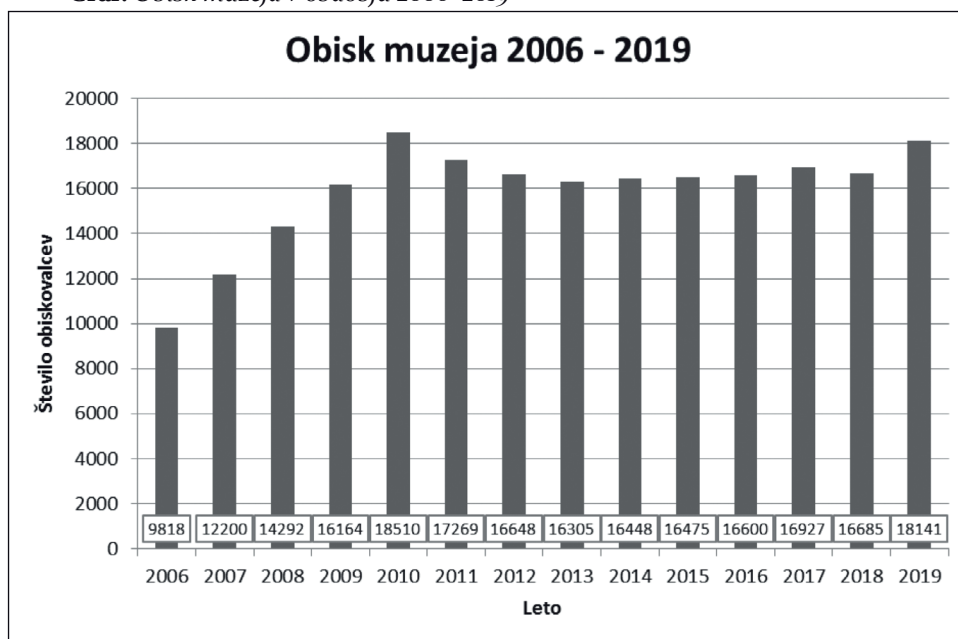
*b) po namenu*

|        | Razstave posebej | Učne ure posebej | Razstave in učne ure | Prireditve | Knjižnica | Obisk SKUPAJ |
|--------|------------------|------------------|----------------------|------------|-----------|--------------|
| 2019   | 11.027           | 14.908           | 15.540               | 2208       | 393       | 18.141       |
| 2018   | 10.445           | 14.056           | 14.442               | 2064       | 179       | 16.685       |
| Indeks | 105,6            | 106,1            | 107,6                | 107,0      | 219,6     | 108,7        |

Po namenu se je število obiskovalcev v primerjavi s predhodnim letom povečalo v vseh obravnavanih kategorijah: pri obisku razstav, udeležbi pri starih učnih urah in prireditvah ter pri obisku knjižnice. Največji odstotek povečanja je bil v knjižnici, ki je bila v drugi polovici leta 2018 zaradi zidarskih del večinoma zaprta. Obisk razstav z udeležbo pri učnih urah po deležu obiskov daleč prevladuje, v določenih primerih pa je večja udeležba pri učnih urah.

Po letu 2010 je število obiskovalcev drugič preseglo mejo 18 tisoč. Po obnovi muzejskih prostorov in načrtovani postavitvi nove stalne razstave se tudi zato upravičeno pričakuje ponoven dvig obiska. Že ob navedenih podatkih se izkazuje povečano zanimanje za muzejske programe.

**Graf:** Obisk muzeja v obdobju 2006–2019



**Evidenca obiskovalcev.** Domačih obiskovalcev z izdanimi vstopnicami je bilo 14.945. Muzej je obiskalo tudi 595 tujcev. Brez vstopnic je bil 2.601 obiskovalec. Med njimi so bili predvsem uporabniki muzejskih storitev v knjižnici, obiskovalci ob dnevnih odprtih vrat in udeleženci drugih muzejskih prireditev. V primerjavi z letom 2018 se je povečalo število obiskovalcev v vseh obravnavanih kategorijah. Največji delež povečanja je dosežen pri obiskovalcih iz tujine.

| Obiskovalci muzeja            | 2019   | 2018   | Indeks 2019/18 |
|-------------------------------|--------|--------|----------------|
| Domači z izdanimi vstopnicami | 14.945 | 14.003 | 106,7          |
| Tujci z izdanimi vstopnicami  | 595    | 439    | 135,5          |
| Brez izdanih vstopnic         | 2.601  | 2.243  | 116,0          |
| Skupaj                        | 18.141 | 16.685 | 108,7          |

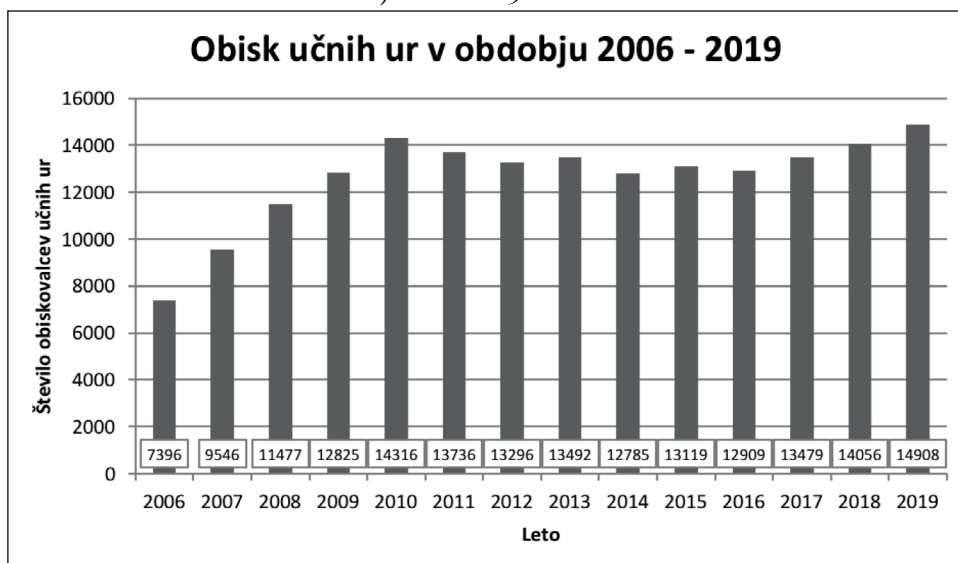
### Izvedba starih učnih ur

Izvedenih starih učnih ur je bilo 88 več kot v predhodnem letu. Tako veliko povečanje je preseglo vsa pričakovanja. Kakor več zadnjih let je bila ponovno najbolj priljubljena učna ura Lepopis. V letu 2019 se je najbolj povečalo število izvedb prav pri Lepopisu, nadpovprečno pa tudi pri Učni uri v antični Emoni in Vodnikovi šoli. Prvič je bila izvedena učna ura Higiena. Na izbiro je bilo 14 različnih vsebin učnih ur. Udeležba na učnih urah se je leta 2019 v primerjavi s predhodnim letom povečala za 852 udeležencev. Kljub temu se je nekoliko zmanjšalo povprečno število učencev pri posamezni učni uri. S 25,7 učenca na učno uro v letu 2018 je število padlo na 23,5 učenca v letu 2019. Razlog za zmanjšanje števila udeležencev na izvedeno učno uro je mogoče pripisati povečanju obiska manjših zaokroženih skupin, ki obisk v muzeju povezujejo s praznovanjem obletnic mature in drugimi osebnimi dogodki in so po navadi manjše od šolskih skupin.

**Tabela:** Učne ure 2019 (po izd. vstopnicah – brez prireditev in gostovanj)/primerjava 2018

| Učna ura                         | Izv.<br>2019 | Izv.<br>2018 | Obisk<br>2019 | Obisk<br>2018 | O/UU<br>2019 | O/UU<br>2018 |
|----------------------------------|--------------|--------------|---------------|---------------|--------------|--------------|
| 1. Lepopis, 1930                 | 225          | 186          | 5585          | 5150          | 24,8         | 27,7         |
| 2. Nedeljska šola, 1865          | 97           | 95           | 2508          | 2390          | 25,9         | 25,2         |
| 3. Lepo vedenje, 1907            | 86           | 86           | 1894          | 2151          | 22,0         | 25,0         |
| 4. Stara šola za najmlajše, 1900 | 67           | 71           | 1691          | 1695          | 25,2         | 23,9         |
| 5. Učna ura v antični Emoni      | 45           | 19           | 942           | 441           | 20,9         | 23,2         |
| 6. Vodnikova šola, 1810          | 25           | 19           | 610           | 443           | 24,4         | 23,3         |
| 7. Računstvo, 1905               | 18           | 19           | 448           | 518           | 24,9         | 27,3         |
| 8. Fizika, 1900                  | 14           | 18           | 319           | 402           | 22,8         | 22,3         |
| 9. Učna ura za tujce, 1906       | 9            | 7            | 217           | 155           | 24,1         | 22,2         |
| 10. Ročna dela, 1926             | 8            | 6            | 217           | 143           | 27,1         | 23,8         |
| 11. Telovadba, 1932              | 7            | 6            | 172           | 186           | 24,6         | 31           |
| 12. Higiena, 1937                | 7            | /            | 141           | /             | 20,1         | /            |
| 13. Prirodopis, 1907             | 6            | 13           | 164           | 361           | 27,3         | 27,8         |
| 14. Cesarska pesem, 1901         | 0            | 1            | 0             | 21            | 0            | 21           |
| <b>Učne ure skupaj</b>           | <b>634</b>   | <b>546</b>   | <b>14908</b>  | <b>14056</b>  | <b>23,5</b>  | <b>25,7</b>  |

Udeležba pri učnih urah v daljšem časovnem intervalu sledi obisku muzeja. Krivulji udeležbe na učnih urah in posebej obiska muzeja sta si zelo podobni. Ker je delež udeležbe pri učnih urah v strukturi obiska zelo visok, močno vpliva na celokupen obisk. Zaradi delnih odstopanj v deležih namena obiska je presenetljiva ugotovitev, da je bilo število udeležencev učnih ur leta 2019 do zdaj največje. Preseglo je tudi število udeležencev učnih ur iz leta 2010.

**Graf:** Obisk učnih ur v obdobju 2006–2019

Kakor prejšnja leta je bilo poleg učnih ur v precej manjši meri izvedenih tudi nekaj delavnic. V letu 2019 je vidno povečanje števila izvedb muzejske delavnice Zvončki, ki je bila v programu dnevov odprtih vrat in počitniških programov. V ponudbi je bilo več delavnic, kot je bilo zanimanja zanje. Delavnice: lepopisje, rimska delavnica, sumerska delavnica, vezenje, lutkovna igrice, likovne delavnice, zeliščni spomin in izdelovanje ptičjih hišic, ki so nastale v sklopu postavitev občasnih razstav, zato niso bile izvedene. Delavnice v sklopu počitniških programov niso prinesle večjega zanimanja. Neprimerno večje zanimanje med obiskovalci muzeja je bilo za stare učne ure. Izbor in izvedba delavnic sta bila v letu 2019 kljub temu večja kot leto prej.

**Tabela:** Delavnice 2019 (po izd. vstopnicah brez prireditev in gostovanj)/primerjava 2018

| Delavnice                | Izvedbe 2019 | Izvedbe 2018 | Obisk 2019 | Obisk 2018 | O/D 2019    | O/D 2018   |
|--------------------------|--------------|--------------|------------|------------|-------------|------------|
| Zvončki                  | 6            | 1            | 148        | 4          | 24,7        | 4          |
| Sumerska delavnica       | 0            | 1            | 0          | 13         | /           | 13         |
| Izdelovanje maket        | 1            | 0            | 6          | 0          | 6           | 0          |
| Izdelovanje pustnih mask | 1            | 0            | 3          | 0          | 3           | 0          |
| Svet antike              | 1            | 0            | 35         | 0          | 35          | 0          |
| Mandala – zahvala Zemlji | 1            | 0            | 2          | 0          | 2           | 0          |
| <b>Delavnice skupaj</b>  | <b>10</b>    | <b>2</b>     | <b>194</b> | <b>17</b>  | <b>19,4</b> | <b>8,5</b> |

**Regionalni izvor osnovnošolskih skupin 2019.** Od uvedbe projekta učnih ur naprej med obiskovalci vseskozi prevladujejo osnovnošolci. Prihajajo iz vse Slovenije, po-

kritost po regijah pa je različna. Med številnimi dejavniki, ki vplivajo na obisk, je opazna oddaljenost šole od muzeja. Iz osrednjeslovenske in gorenjske regije je delež šol, ki obiščejo muzej več kot 70-odstoten. Najmanjši delež šol (pod 20 odstotki) je iz bolj oddaljene pomurske regije in iz Koroške. Večina šol iz Zasavja se učnih ur udeleži v muzejski zbirki v Hrastniku, ki že več let potekajo po dogovoru med Slovenskim šolskim muzejem in Zasavskim muzejem Trbovlje.

| Regija                | Vse šole v regiji* | Obisk šol 2019 | Obisk šol 2018 | Delež šol iz regije 2019 | Delež šol v muzeju 2019 |
|-----------------------|--------------------|----------------|----------------|--------------------------|-------------------------|
| OSREDNJESLOVENSKA     | 93                 | 69             | 73             | 74,2 %                   | 34,50 %                 |
| GORENJSKA             | 34                 | 24             | 24             | 70,6 %                   | 12,00 %                 |
| SAVINJSKA             | 56                 | 23             | 24             | 41,1 %                   | 11,50 %                 |
| PODRAVSKA             | 78                 | 22             | 18             | 28,2 %                   | 11,00 %                 |
| JUGOVZHODNA SLOVENIJA | 36                 | 14             | 15             | 38,9 %                   | 7,00 %                  |
| OBALNO-KRAŠKA         | 24                 | 12             | 7              | 50,0 %                   | 6,00 %                  |
| GORIŠKA               | 28                 | 12             | 18             | 42,9 %                   | 6,00 %                  |
| POSAVSKA              | 24                 | 7              | 7              | 29,2 %                   | 3,50 %                  |
| POMURSKA              | 38                 | 6              | 8              | 15,8 %                   | 3,00 %                  |
| PRIMORSKO-NOTRANJSKA  | 16                 | 5              | 5              | 31,3 %                   | 2,50 %                  |
| KOROŠKA               | 17                 | 3              | 5              | 17,6 %                   | 1,50 %                  |
| ZASAVSKA              | 10                 | 3              | 1              | 30,0 %                   | 1,50 %                  |
| SKUPAJ                | 454                | 200            | 205            | 44,3 %                   | 100,0 %                 |

\*Seznam vseh osnovnih šol v Sloveniji za šolsko leto 2019/2020 je povzet s spletne strani Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport. V tabelo ni vključen seznam osnovnih šol za učence s posebnimi potrebami.

Pedagoškega programa (učnih ur) v muzeju so se v letu 2019 udeležile tri osnovne šole in njihove podružnice s slovenskim učnim jezikom iz zamejstva v Italiji: Večstopenjska šola v Gorici, Večstopenjska šola Opčine in Večstopenjska šola Vladimir Bartol v Trstu. Med osnovnimi šolami s tujim učnim jezikom v Sloveniji so muzej obiskale Britanska mednarodna šola Ljubljana, Evropska šola Ljubljana (Šolski center Ljubljana) in Društvo Francoska šola v Ljubljani. Pet osnovnih šol iz tujine je muzej obiskalo v sklopu mednarodnih šolskih izmenjav: Eger Balassi Bálint Primary School (Madžarska), IES Son Ferrer (Španija), I.I.S.A. Volta (Italija), Istituto Omnicomprensivo di Alanno (Italija) in Ahvenisjärven School (Finska).

**Srednješolske skupine.** Srednješolskih skupin je bilo, tako kakor prejšnja leta, precej manj. V pedagoškem programu muzeja so sodelovali: BIC – Biotehniški izobraževalni center Ljubljana, Gimnazija Poljane Ljubljana, Šolski center Velenje, Gimnazija Novo mesto, Šolski center Škofja Loka, Šolski center Ljubljana, Ekonomska šola Murska Sobota, III. gimnazija Maribor (predšolska vzgoja), Gimnazija Celje – Center (predšolska

vzgoja), Grm Novo mesto – Center biotehnike in turizma, Srednja trgovska šola Maribor, Srednja ekonomska šola in gimnazija Maribor in Srednja zdravstvena šola Celje.

**Visoke šole – fakultete.** Že tradicionalno so muzej obiskali študenti Pedagoške fakultete (smer muzejska pedagogika, socialna pedagogika, biologija, kemija in gospodinjstvo) in Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani (oddelek za geografijo, oddelek za pedagogiko in andragogiko) ter Pedagoške fakultete in Filozofske fakultete (smer pedagogika) Univerze v Mariboru. Poleg teh pa tudi študenti: BIC – Biotehniškega izobraževalnega centra Ljubljana, Višje strokovne šole za gostinstvo, velnes in turizem Bled, Fakultete za matematiko in fiziko Ljubljana, Biotehniške fakultete Ljubljana in Fakultete za kemijo in kemijsko tehnologijo Ljubljana.

**Druge skupine obiskovalcev.** Med drugimi skupinami, ki so v letu 2019 obiskale muzej, so tudi: Viški vrtci Ljubljana (1 skupina), Freestyle učenje, izobraževanje in svetovanje Ljubljana (osnovnošolci), CSD Ljubljana Moste-Polje (otroci in mladostniki), skupina ravnateljev gimnazij iz držav bivše Jugoslavije v projektu Gimnazije Jožeta Plečnika Ljubljana, Javni zavod Cene Štupar – Center za izobraževanje Ljubljana (v Sloveniji živeti tujci, ki se učijo slovensko), Središče za naravno učenje Samorog Ljubljana, Javni zavod Mala ulica Ljubljana, Moja zgodba, vzgoja in varstvo predšolskih otrok Ljubljana, Društvo upokojencev NLB Ljubljana, Center starejših Trnovo Ljubljana, Univerza za 3. življenjsko obdobje Ljubljana (dvakrat), DEOS, celostna oskrba starostnikov Ljubljana, Gea Collage Ljubljana, Turizem Ljubljana, Center za socialno delo Ljubljana, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport – Inšpektorat RS za šolstvo in šport Ljubljana (zaposleni), Društvo socialnih delavk in delavcev Ptuj – Ormož, Sindikat VIZ Slovenije: OŠ neznanih talcev Dravograd, Srednja pedagoška šola in Gimnazija Šentvid (praznovanje obletnice mature, trikrat), kolektiv učiteljev OŠ Ormož, kolektiv učiteljev OŠ Idrija, Prostovoljno gasilsko društvo Dolenje Jezero, zaključene skupine otrok – praznovanje rojstnega dne (dvakrat), zaključene skupine – družine (štirikrat) in zaključena skupina – pevski zbor (enkrat).

**Obiskovalci s posebnimi potrebami.** Med obiskovalci muzeja, ki so se udeležili pedagoškega programa in si ogledali stalno in občasne razstave, je bilo 113 oseb s posebnimi potrebami. Muzej je obiskalo Društvo Altra – Odbor za novosti v duševnem zdravju, Društvo Downov sindrom Slovenije, Center za izobraževanje, rehabilitacijo, inkluzijo in svetovanje za slepe in slabovidne Ljubljana (Center IRIS), Center Kontura – družba za svetovanje, socialni razvoj, usposabljanje in založništvo Ljubljana, OŠ Jela Janežiča Škofja Loka, Zavod MISSS in Dnevni center Skupaj v skupnosti Ljubljana, Cona Fužine in Društvo za pomoč in samopomoč brezdomcem Kralji ulice Ljubljana (enkrat skupina odraslih, enkrat skupina otrok). Na odprtju razstave V tem domu luč prosvete sije, ki je bila posvečena stoletnici organiziranega izobraževanja slepih na Slovenskem, so v kulturnem programu nastopili gojenci Centra IRIS z okvaro vida.

**Skupine iz tujine.** Poleg osnovnih šol s slovenskim učnim jezikom iz zamejstva in partnerskih osnovnih šol na mednarodni izmenjavi v Sloveniji so muzej obiskale še naslednje organizirane skupine obiskovalcev in šol iz tujine: dijaki Državnega izobraževalnega zavoda Gregorčič – šole s slovenskim učnim jezikom: Humanistični in znanstveni licej Simona Gregorčiča iz Gorice, učenci iz Šmohorja na avstrijskem Koroškem, ki se učijo slovensko (Musik – NMS Hermagor), študenti Augsburg University iz Minneapolisa (ZDA), dijaki Centra za slovenščino na Filozofski fakulteti v Ljubljani: Mladinska počitniška šola slovenščine in udeleženci mednarodne konference Conventa Crossover, Cankarjev dom, Ljubljana, 26.–28. avgusta 2019.

## Koordinacija in vodenje pedagoške službe

V pedagoško-andragoške dejavnosti muzeja so bili na različne načine vključeni vsi zaposleni in večina zunanjih sodelavcev. Delo koordinacije in vodenja pedagoške službe je opravljala zunanja sodelavka Mateja Pušnik, ki je v sklopu svojih nalog izvajala tudi učne ure, vodila obiskovalce po stalni in občasni razstavi, vodila organizacijo prijav obiska: sprejemanje prijav šolskih in drugih organiziranih skupin ter posameznikov, vodila organiziranje vodičev in animatorjev učnih ur ter usklajevala urnik obiskov in vodenja programov. Sodelovala je pri pripravi pedagoških programov ob postavitvi občasni razstavi in pri organizaciji in izvedbi prireditev, posebej ob dnevi odprtih vrat. Učne ure in delavnice je izvajala tudi na gostovanjih zunaj muzeja. Skrbela je za nabavo materiala za učne ure (Ročna dela, Higiena) in za pranje in popravilo oblačil za udeležence učnih ur.

### Animatorji učnih ur (2019)

1. Taja J. Gubenšek (Lepo vedenje, Prirodopis, Higiena, Cesarska pesem)
2. Polona Koželj (Ročna dela, Lepopis)
3. Anton Arko (Nedeljska šola, Vodnikova šola)
4. Matej Hrastar (Fizika, Nedeljska šola, Vodnikova šola, Telovadba, Stara šola za najmlajše)
5. Matej Prevc (UU v antični Emoni, UU za tujce, Stara šola za najmlajše, Telovadba)
6. Mateja Pušnik (Lepopis, Stara šola za najmlajše, Računstvo)
7. Grega Vauhnik (Nedeljska šola, Stara šola za najmlajše, Učna ura za tujce)
8. Miha Zupanc Kovač (Nedeljska šola, UU v antični Emoni, Stara šola za najmlajše)
9. Hana Čosić (Lepopis, Stara šola za najmlajše, Učna ura za tujce)

### Novi animatorji – uvodni nastopi (2019)

6. februarja 2019: Hana Čosić in Miha Zupanc Kovač, Stara šola za najmlajše  
28. marca 2019: Hana Čosić, Učna ura za tujce  
14. maja 2019: Grega Vauhnik, Učna ura za tujce  
15. novembra 2019: Taja J. Gubenšek, nova učna ura Higiene

**Srečanja in delo z vodiči in animatorji učnih ur.** Srečanja z vodiči in animatorji učnih ur so bila 18. marca, 17. junija in 18. oktobra 2019. Na prvih dveh je z ocenami nastopov in s predlogi ter priporočili izvajanja učnih ur in vodenja po muzeju sodeloval tudi zunanji strokovni sodelavec, lutkovni igralec Brane Vižintin, ki je predhodno spremljal delo posameznih vodičev in nastope animatorjev učnih ur. Srečanja je vodil direktor muzeja, potekala pa so v obliki pogovora in izmenjave izkušenj ter v spodbudo vsem, ki so v muzeju soudeleženi v pedagoških programih. 29. novembra 2019 je bilo uvodno srečanje s kandidati za nove vodiče, ki se ga je udeležilo 12 od skupno 14 prijavljenih kandidatov. Pripravo in izvedbo izobraževalnega tečaja ter postopek izbora novih vodičev je vodila kustosinja mag. Marjetka Balkovec Debevec, pri izboru pa so aktivno sodelovali tudi strokovni delavci muzeja. Decembra so prve hospitacije vodenja po muzeju opravili: Matic Intihar, Lara Oštrbenk, Vid Kastelic, Neža Jogan, Veronika Pucelj, Matija Terglav, Tamara Šterk, Ana Anžlovar in Domen Šega.

**Gradivo in materiali za izvedbo učnih ur.** Za animatorje učnih ur (Hana Čosić, Taja J. Gubenšek, Mateja Pušnik, Miha Zupanc Kovač) so bila izdelana nova učiteljska oblačila. Pri izbiri blaga in učiteljske oblačilne podobe za obstoječe učne ure in novo učno uro Higiene je s šiviljo in krojačem (Nazorjeva ul., Ljubljana) svetovala kustosinja mag. Marjetka Balkovec Debevec. Franci Kadivec, konservatorsko-restavratorski tehnik, je za izvajanje učnih ur pripravil potrebno število šib, obnovil klečalnik s koruzo, izdelal repliko stenske slike cesarja Franca Jožefa (Nedeljska šola) in izdelal ter obnovil voščene tablice (Učna ura iz antične Emone). V promocijske namene je izšla brošura Pedagoški programi v šolskem letu 2019/20. Za izvajanje posameznih učnih ur so bili ponatisnjeni učni listi za: Lepopis – 3000 izvodov, maja 2019; Računstvo – 1500 izvodov, maja 2019; Lepopis – 3000 izvodov, novembra 2019; Lepo vedenje – 1000 izvodov, novembra 2019 in Nedeljska šola – 1000 izvodov, novembra 2019. Za muzejsko trgovino je bilo maja 2019 natisnjenih tudi 20.000 kosov vstopnic. Zaradi odsotnosti in občasnega pomanjkanja vodičev in animatorjev učnih ur sta v večji meri njihove naloge (vodenje po razstavi, priprave na učno uro in izvedbe učnih ur) pomagala izvajati predvsem bibliotekarka Polona Koželj (Ročna dela in Lepopis) in kustos Anton Arko (Vodnikova in Nedeljska šola).

### Obisk razstav

Obisk razstav, posebej stalne razstave, je sestavni del pedagoško-andragoškega programa, ki ga muzej pripravlja za zaključene skupine obiskovalcev. Poleg udeležbe pri izbrani učni uri so razstave, med temi posebej stalna razstava, drugi steber muzejskega programa. Na razstavi se obiskovalec na starosti primeren način seznani s šolsko preteklostjo, z udeležbo pri učni uri pa učne vsebine in vzgojne metode doživi v živo.

**Stalna razstava Šolstvo na Slovenskem skozi stoletja.** Zaradi gradbenih del in priprave na postavitve nove stalne razstave je bila omejena na zgornji muzejski hodnik, vendar odprta in dostopna skozi celo leto. Bila je nepogrešljiv sestavni del pedagoškega programa muzeja za zaključene (šolske) skupine obiskovalcev. Razstavna postavitve predstavlja 20. stoletje v slovenski šolski zgodovini, za predstavitev starejših obdobjev šolske preteklosti pa so vodiči uporabili izbrane upodobitve s spodnjega hodnika stalne razstave, ki je bila zaradi prenove razstavnih prostorov julija 2018 odstranjena. Po izdelanem pedagoškem programu obiska muzeja si je razstavo pod vodstvom in ob razlagi vodičev ogledal večji del obiskovalcev muzeja in udeležencev učnih ur.

**V tem domu luč prosvete sije.** Razstava ob 100-letnici organiziranega izobraževanja slepih in slabovidnih. Postavitve razstave je bila načrtovana v sodelovanju s Centrom IRIS, ki je muzeju leta 2018 v hrambo predal staro zbirko predmetov, večinoma učil, iz nekdanjega Zavoda za slepe in slabovidne. Razstava je bila v obnovljeni razstavni sobi odprta 21. novembra 2019. Njena avtorica je samostojna bibliotekarka Polona Koželj. Za postavitev je uporabila vire in gradivo iz Arhiva Republike Slovenije, Zgodovinskega arhiva Ljubljana, depoja Slovenskega šolskega muzeja v Zalogu in iz Centra IRIS. S fotografijami, dokumenti in predmeti, ki so jih nekoč uporabljali pri poučevanju slepih, se obiskovalec seznani s slovensko tiflopedagoško zgodovino. Simbolna vrata v življenje vabijo k razmisleku, v kakšno družbo vstopajo mladi z okvarami vida po končanem institucionalnem izobraževanju. Razstava ozavešča videče otroke in mlade o prisotnosti slepote v našem okolju. S QR kodami za dostop do avdiodeskripcije na mobilnih napravah se približa tudi slepim. Ob razstavi je izšel razstavni katalog, kustosinja razstave pa je ob njenem odprtju oblikovala tudi kulturni program prireditve.

**Ostajamo pri tablici.** Muzeji kot kulturna središča: Prihodnost tradicije. Skupna razstava državnih muzejev, odprta 18. maja 2019, na mednarodni muzejski dan na muzejski ploščadi na Metelkovi, kjer je bila dostopna za ogled večji del leta. Slovenski šolski muzej se je na večjem panoju predstavil s fotografijo šolske tablice, ki v roki, ki jo drži, iz lesene oz. škrilaste oblike prehaja v sodobno pametno elektronsko tablico. Idejo fotosestavljanke in spremnega besedila sta razvili in pripravili Ksenija Guzej, prof. likovne umetnosti, in mag. Marjetka Balkovec Debevec, muzejska svetnica.

**Periodni sistem v šoli.** Priložnostna manjša razstava ob mednarodnem letu periodnega sistema. Avtor razstave je višji kustos Marko Ljubič. Razstava v LDN ni bila načrtovana. Na povabilo Kemijskega inštituta je v tednu Kemijskega inštituta od 10. do 14. junija 2019 najprej gostovala v prostorih inštituta, od začetka novembra 2019 do konca leta pa je bila v ožjem obsegu na štirih večjih prenosnih panojih postavljena na ogled v muzejski avli. Avtor je pripravil tudi priložnostni razstavni katalog – zgibanko z istoimenskim naslovom razstave.

**Dostopno in plemenito** – razstava ob 100-letnici ustanovitve prve javne glasbene šole na Slovenskem. Razstava je bila v jeseni leta 2016 postavljena v muzejski razstavni sobi. Od pomladi 2017 je bila v organizaciji Zveze slovenskih glasbenih šol na številnih gostovanjih po Sloveniji. Leta 2019 jo je od 10. januarja do 4. februarja gostila GŠ Postojna v Notranjskem muzeju, od 5. februarja do 10. marca GŠ Koper Capodistria v prostorih šole v Kopru in od 12. do 29. marca GŠ Slovenska Bistrica v Galeriji Grad. Po zaključku obnovenih gradbenih del je bila razstava v zadnjih dveh mesecih leta z dodanima panojema z odprtij na gostovanjih znova na ogled v spodnjem hodniku Slovenskega šolskega muzeja.

### Gostujoča razstava

**CEWE Photo Awards.** Razstava 30 fotografij največjega fotonatečaja na svetu. Dobrodelna fotografska razstava, odprta od 7. do 25. oktobra 2019 v obnovljeni razstavni sobi. Slovenski šolski muzej je razstavo gostil na pobudo Zveze prijateljev mladine Slovenije in v dogovoru s podjetjem CEWE (izpostava v Ljubljani), ki je vodilno storitveno podjetje na področju fotografije v Evropi in ustvarjalec znamke CEWE FOTOKNJIGA. Razstavljenih je bilo 15 najboljše uvrščenih fotografij z letošnjega natečaja in posebej 15 del slovenskih avtorjev. Natečaj je potekal med majem in junijem pod sloganom Naš svet je lep, na katerem so sodelujoči pokazali osebni pogled na navdihujoče vsakdanje podrobnosti ali pa navdušili s pogledom na celoto. Zadnji dan je bila v razstavnem prostoru dobrodelna dražba 15 fotografij slovenskih avtorjev. Izkupiček od prodanih fotografij so pri podjetju CEWE donirali Zvezi prijateljev mladine Slovenije za zimovanje otrok. Pet fotografij s šolsko tematiko v državah tretjega sveta iz prejšnjih let je podjetje prepustilo muzeju, ki je podarjene fotografije razstavil v muzejski avli.

### Razstave na gostovanju

**Učilnica v naravi: šolski vrt včeraj, danes, jutri.** Razstava je od 14. februarja do 5. marca 2019 v sklopu projekta SKUM gostovala v Galeriji dr. Antona Trstenjaka v Ljutomeru. Organizacijo gostovanja in dejavnosti ob razstavi je vodila avtorica razstave, kustosinja Mateja Ribarič. Muzej je v projektu SKUM (2018–2022), ki podpira razvoj sporazumevalnih zmožnosti s kulturno-umetnostno vzgojo, sodeloval z OŠ Stročja vas v

okviru projektne vsebine Naš vrt. Učilnica v naravi se je predstavila kot prostor v naravi, ki se z vzgojo in učenjem povezuje z umetniško izkušnjo. Razstava je bila izhodišče pri razvijanju šolskih vsebin in dejavnosti do 20. junija 2019, ko so na OŠ Stročja vas slovesno odprli učilnico na prostem – Pametilnico. Kustosinja Mateja Ribarič je sodelovala tudi pri razvijanju njene vsebine.

Po gostovanju v Ljutomeru je ista razstava v sklopu praznovanja 60-letnice obstoja gostovala še v Čebelarškem muzeju v Radovljici, kjer je bila odprta 12. marca 2019. Do konca leta si jo je ogledalo 17.192 obiskovalcev. Vsa organizacijska dela pri prevozu in postavljanju razstave je ob pomoči zunanega sodelavca Marjana Javorška in oblikovalke Simone Čudovan izpeljala kustosinja razstave Mateja Ribarič, ki je sodelovala tudi na odprtju razstave in pri vodstvu po razstavi. 19. decembra 2019 je s člani čebelarskega krožka na OŠ Antona Tomaža Linhartar izvedla delavnico Mandala – zahvala zemlji.

**Poti izobraževanja v slovanskem svetu.** Razstava je bila odprta 12. aprila 2019 v Pokrajinskem arhivu v Kopru, kjer si jo je bilo mogoče ogledati do konca julija 2019. Razstava je nastala na pobudo kustosa dr. Branka Šuštarja, pri njej je sodelovalo sedem nacionalnih muzejev in drugih ustanov s področja zgodovine izobraževanja iz slovanskih držav. Dr. Šuštar je poskrbel tako za organizacijo in izvedbo prevoza, kakor tudi za dogovor ob njeni postavitvi in za sodelovanje pri odprtju. Ob razstavi je v sodelovanju s Pokrajinskim arhivom Koper izšla tudi slovensko-italijanska zloženka: Poti izobraževanja v slovanskem svetu/Le vie dell'istruzione nel mondo slavo.

Razstava Poti izobraževanja v slovanskem svetu/Шляхи освіти слов'янських народів je bila 26. februarja 2019 odprta tudi v Pedagoškem muzeju v Kijevu, kjer je bila na ogled do konca leta. Razstavo si je ogledalo 1880 obiskovalcev, informacije o njej pa so bile dostopne tudi po elektronskih medijih. Gostovanje razstave je spodbudil kustos dr. Branko Šuštar, izpeljano pa je bilo na podlagi sodelovanja z Zvezo zgodovinskih društev Slovenije in Pedagoškim muzejem Ukrajine v Kijevu. Razstava v Kijevu je rezultat večletnega strokovnega sodelovanja, izmenjave informacij in posredovanja gradiva med Slovenskim šolskim muzejem (dr. Branko Šuštar) in Pedagoškim muzejem Ukrajine (dr. Oleksandr Mikhno). Stiki med muzejema so potekali v glavnem po e-pošti, osebno pa le ob posameznih mednarodnih srečanjih.

| RAZSTAVA                                             | Število obiskovalcev |
|------------------------------------------------------|----------------------|
| Stalna razstava Šolstvo na Slovenskem skozi stoletja | 11.027               |
| Periodni sistem (od 1. 11. 2019)                     | 2010                 |
| Dostopno in plemenito (od 1. 11. 2019)               | 2010                 |
| V tem domu luč prosvete sije (od 21. 11. 2019)       | 1518                 |
| CEWE Photo Award (7. 10. 2019–25. 10. 2019)          | 369                  |

### Nova stalna razstava

V sklopu priprav na postavitve nove stalne razstave se je nadaljevalo vsebinsko usklajevanje predlogov za izbiro in umestitev muzejskih predmetov in razstavnega gradiva za mlajša obdobja šolske preteklosti med muzejskimi kustosi, arhitektko Ano Križaj

in oblikovalko/ilustratorko Ireno Gubanc. Številna srečanja za uskladitev in načrtovanje posameznih vsebin po posameznih obdobjih je organizirala in vodila muzejska svetnica mag. Marjetka Balkovec Debevec. Do konca leta je bila rešena večina odprtih vsebinskih vprašanj. Reševanju vsebinske problematike stalne razstave so bila namenjena tudi posebna skupna srečanja vseh strokovnih delavcev muzeja, na katerih so avtorji za posamezna obdobja predstavili vsebinske rešitve in nakazali probleme. Kustosi so pri vsakdanjem delu med pripravljanjem gradiva za razstavo proučevali in spremljali tako muzejsko strokovno kot tudi šolskoizgodovinsko znanstveno literaturo. Vseskozi so bili v stikih z arhitektko in oblikovalko razstave glede vsebinskih, oblikovnih in prostorskih vprašanj, ki so jih reševali sprotno. Prav tako so kustosi iskali dodatne informacije za posamezne razstavne elemente in vsebine pri sodelavcih v drugih muzejih, zavodih in inštitutih.

Posebej od vsebine so hkrati potekali pogovori o zvočni podobi stalne razstave. K sodelovanju je najprej pristopil prof. Mitja Reichenberg, ki je za delo z zvokom po uvodnih sestankih priporočil Urha Mlakarja. Po izkazanih sposobnostih je Mlakar po dogovoru posnel in zvokovno obdelal več elementov šolskega vsakdana s prizorom v razredu in šolski vrvež na igrišču pred letalskim napadom za obdobje med vojno. Bibliotekarka Polona Koželj je z avtorji posameznih obdobj pripravi predloge za glasbeno opremo izbranih obdobj. Koordinirala je medknjižnično izposajo za pridobitev primernih glasbenih posnetkov ter jih posredovala producentoma Urhu Mlakarju in Marku Kragelniku, ki je tudi pristopil k projektu glasbene opreme razstave. Pripravila je razširjen seznam zvočnih efektov za opremo ambientalnih predstavitev. Pridobila je glasbene posnetke iz sorodnih institucij ter producersko ponudbo za snemanje zvočnih efektov.

V obnovljenih prostorih za postavitev stalne razstave so v prvi polovici leta potekala nekatera specifična gradbena dela, ki so se zavlekla iz prejšnjega leta zaradi posebnih pogojev dela. Parket v razstavni sobi je bil zaradi čakanja na zahtevano vrednost vlažnosti betonske plošče položen šele poleti. Prav tako so bila v prvih mesecih leta dokončana restavratska dela (vrata, okna) in nekatera manjša strojna in elektro dela. Izvajalec je moral v prvih mesecih leta na zahtevo nadzornika gradbenih del in predstavnice Zavoda za varstvo kulturne dediščine opraviti še določena popravila. Zaradi neustreznega dela podizvajalca je bil v začetku avgusta znova položen terazzo na podestu pri izhodu iz muzeja na balkon. Ker je bilo že leta 2018 očitno, da razpoložljiva finančna sredstva ne zadoščajo za obnovo prostorov in za postavitev razstave, si je muzej pri ministrstvu čez celo leto prizadeval za pridobitev dodatnih sredstev za dokončanje obnove in postavitev stalne razstave. Z izdelavo Dokumenta identifikacije investicijskega projekta – DIIP za Sanacijo prostorov ter nabavo in vgradnjo opreme za razstavno, pedagoško in drugo dejavnost, ki ga je pripravil Marko Ljubič, kustos in svetovalec, potrdila pa Služba za investicije na MIZŠ, je muzeju konec oktobra uspelo skleniti z ministrstvom Pogodbo št. C3330-19-424147 o transferju finančnih sredstev za sanacijo prostorov in nabavo opreme za Slovenski šolski muzej, po kateri so bile do konca leta obnovljene sanitarije, za naslednje leto pa zagotovljeni pogoji za postavitev stalne razstave.

### **Dnevi odprtih vrat**

S sodelovanjem v promocijskih projektih slovenskih muzejskih združenj je muzej štirikrat na široko odprl muzejska vrata. Z brezplačnim vstopom omogoča lažji dostop do muzejskih vsebin, predvsem pa se posamični obiskovalci te dni lahko aktivno udeležijo učnih ur, ki jih ni mogoče izvesti individualno, ampak samo v večjih skupinah. Z dnevi odprtih vrat se je muzej predstavil zainteresirani javnosti z vsemi svojimi pedagoško-andragoškim programi ter z njimi populariziral zanimanje za šolsko preteklost.

**Tabela:** Primerjava obiska ob dnevih odprtih vrat 2019 in 2018

| datum            | Prireditev                       | 2019        | 2018        | Indeks      |
|------------------|----------------------------------|-------------|-------------|-------------|
| 8. februar 2019  | Kulturni praznik – Prešernov dan | 1427        | 1448        | 98,5        |
| 18. maj 2019     | Mednarodni dan muzejev           | 137         | 96          | 142,7       |
| 15. junij 2019   | Poletna muzejska noč             | 337         | 374         | 90,1        |
| 3. december 2019 | Ta veseli dan kulture            | 46          | 60          | 76,7        |
| <b>Skupaj</b>    |                                  | <b>1947</b> | <b>1978</b> | <b>98,4</b> |

V primerjavi s predhodnim letom se je število obiskovalcev muzejskih prireditev ob dnevih odprtih vrat leta 2019 nekoliko zmanjšalo. Kot najbolj obiskan dan se je uveljavil slovenski kulturni praznik 8. februarja.

**Tabela:** Muzejske delavnice in učne ure na slovenski kulturni praznik – Prešernov dan 2019

| Delavnica/učna ura            | Prireditev      | Animator          | obiskovalci |
|-------------------------------|-----------------|-------------------|-------------|
| Lepopis (UU)                  | Prešernov dan   | Hana Čosić        | 94          |
| Izdelovanje pustnih mask (D)  | Prešernov dan   | Marijan Javoršek  | 97          |
| Lepo vedenje (UU)             | Prešernov dan   | Taja J. Gubenšek  | 102         |
| Emona (UU)                    | Prešernov dan   | Miha Zupanc Kovač | 45          |
| Prirodopis: domača mačka (UU) | Prešernov dan   | Taja J. Gubenšek  | 39          |
| Izdelovanje pustnih mask (D)  | Prešernov dan   | Marijan Javoršek  | 59          |
| Vodnikova šola (UU)           | Prešernov dan   | Anton Arko        | 62          |
| Učna ura v antični Emoni (UU) | Prešernov dan   | Matej Prevc       | 46          |
| Nedeljska šola (UU)           | Prešernov dan   | Matej Prevc       | 65          |
| UU/D                          | 8. februar 2019 |                   | 609         |

Na slovenski kulturni praznik, Prešernov dan, 8. februarja 2019, se je muzejskega programa z aktivnim sodelovanjem pri stari učni uri in na delavnici izdelovanja pustnih mask udeležilo 609 obiskovalcev. Ob hkratnem ogledu muzeja je njihov delež v strukturi obiska na ta dan presegel tri četrtine. Največ pozornosti je ob polni udeležbi otrok na delavnici izdelovanja pustnih mask pritegnila učna ura Lepega vedenja.

## Muzejski predmeti in njihova dostopnost

### Evidentiranje muzejskih predmetov

| Kustos/kustosinja                           | Načrt<br>2019 | Realizacija<br>2019 | Indeks<br>19/19 |
|---------------------------------------------|---------------|---------------------|-----------------|
| Anton Arko, višji kustos                    | 30            | 30                  | 1,00            |
| Mag. M. Balkovec Debevec, muzejska svetnica | 25            | 30                  | 1,20            |
| Marko Ljubič, višji kustos                  | 30            | 30                  | 1,00            |
| Mateja Ribarič, muzejska svetovalka         | 30            | 305                 | 10,02           |
| Dr. Branko Šuštar, muzejski svetnik         | 30            | 33                  | 1,10            |
| Skupaj                                      | 145           | 428                 | 2,95            |

Kustosinja Mateja Ribarič je prevzela več fotografij, razglednic in avdiovizualnega gradiva (VHS kaset, diapozitivov, audiokaset, CD, filmov na trakovih). Predmete je v muzeju fotografirala, evidentirala in popisala v Wordov dokument. Evidentirala je skupaj 305 muzejskih predmetov. Podarjenih je bilo 269 predmetov (122 fotografij, 147 avdiovizualnih enot gradiva), z odkupom pridobljenih pa 36 predmetov (21 fotografij in 15 razglednic). Kustosinja mag. Marjetka Balkovec Debevec je v sistemu Galis evidentirala 30 muzejskih predmetov iz zbirke dokumentov in zbirke izdelkov učencev in učiteljev. Dr. Branko Šuštar je evidentiral 33 spričeval, šolskih zvezkov in tiskov. Vse gradivo in predmeti so povezani s šolo v Matenji vasi pri Postojni iz obdobja med svetovnima vojnama. Kustos Marko Ljubič je v sistemu Galis evidentiral 30 muzejskih predmetov. Med njimi so šolske torbe, obleke in tekstil, učila za kemijo, učila za računstvo in matematiko, učila za zgodovino, puščice, ravnila in kotomeri, šolska pisala, šilčki, drugi šolski pripomočki in učila za naravoslovje. Večina evidentiranih predmetov je iz 20. stoletja in so bili muzeju podarjeni. Kustos je muzeju podaril šolsko torbo prvošolca, ročni periodni sistem, gimnazijski zvezek za kemijo, elektronsko računalno, peresnici v šolski torbi, ravnilo in nalivno pero. Druge evidentirane predmete so podarili Stanislav Kocjan (šolsko torbo, odsevnik kresnička, ravnila) in Drago Belja (šilček Unicum) ter že pred leti Gimnazija Tolmin (Periodni sistem elementov), Šolski center Ljubljana (periodni sistem, več stopenjskih Atlasovih prosojnic Zgodovine Slovencev) in Osnovna šola Prežihov Voranc Ljubljana (preparati za pouk biologije: navadni slepec, majski hrošč, modras, zelena žaba, močerad, navadni gad).

### Inventariziranje in dokumentiranje muzejskih predmetov

| Kustos/kustosinja                           | Načrt<br>2019 | Realizacija<br>2019 | Indeks<br>19/19 |
|---------------------------------------------|---------------|---------------------|-----------------|
| Anton Arko, višji kustos                    | 30            | 30                  | 1,00            |
| Mag. M. Balkovec Debevec, muzejska svetnica | 30            | 30                  | 1,00            |
| Marko Ljubič, višji kustos                  | 30            | 30                  | 1,00            |
| Mateja Ribarič, muzejska svetovalka         | 90            | 90                  | 1,00            |
| Dr. Branko Šuštar, muzejski svetnik         | 30            | 33                  | 1,10            |
| Skupaj                                      | 210           | 213                 | 1,01            |

Kustosinja Mateja Ribarič je v skladu z zbiralno politiko dokumentirala (akcesija in inventarizacija) 90 starih razglednic v zbirki razglednic (vpisi od ZR-355 do 545). Med temi jih je 15 muzej leta 2019 odkupil od zasebnega zbiralca Miša Goriča, druge pa so bile inventarizirane za nazaj. Med motivi prevladujejo šolske zgradbe iz krajev, ki jih zbirka še ne pokriva, ter skupinske fotografije učencev (Ljubljana, Maribor, Novo mesto, Šentjernej, Pekel pri Poljčanah). Kustosinja Marjetka Balkovec Debevec je po načrtu inventarizirala 30 predmetov. V zbirki dokumentov in zbirki izdelki učencev in učiteljev je inventarizirala več različnih primerkov plonk listkov (na moški kravati, za ročno uro, uokvirjeni darilni zbirki plonk listkov), različna vabila na srečanje sošolcev, izdelki učencev (risbe, plakati, spisi), šolska priznanja (Mladinskemu zboru iz Borovnice, ki je deloval pod vodstvom zborovodja Staneta Novačana) in diplome (Meznarič Matija – imenovanje za doktorja prava na Univerzi kralja Aleksandra I. v Ljubljani leta 1938). Kustos Anton Arko je v sistemu Galis evidentiral in nato inventariziral 30 učbenikov za priročno zbirko Učbeniki dvojniki, ki jo redno uporabljajo obiskovalci muzejske knjižnice. Med temi je bilo dvaindvajset učbenikov za pouk angleščine, dva učbenika za italijanščino, francoska slovnica za gimnazije, dva učbenika za ruščino, hrvaška čitanka za drugi razred osnovne šole, osnovnošolsko srbohrvaško berilo ter latinska vadnica za gimnazije. Vsi učbeniki datirajo v prvi dve desetletji po drugi svetovni vojni. Kustos Branko Šuštar je inventariziral 33 šolskih zvezkov različnih stopenj šolanja, različnih šolskih predmetov, obdobij in šol. Kustos Marko Ljubič je evidentirane predmete, vezane na pripravo razstave Periodni sistem v šoli, v sistemu Galis tudi inventariziral in dokumentiral po zbirkah predmetov. Inventarizirani predmeti so dobro ohranjeni, za postavitev na razstavo na Kemijskem inštitutu pa so bili na njih izvedeni potrebni konservatorski posegi.

**Odkupi muzejskih predmetov.** Na podlagi ponudbe predmetov in primerljivih cen na trgu so bili v skladu z zbiralno politiko in glede na finančno sposobnost muzeja izpeljani odkupi muzejskih predmetov od zasebnih zbiralcev: Mišo Gorič (stare razglednice), Lilijana Krstevski in Nada Stana (fotografije) ter Marko Črneha (fotografije). Za odkup muzejskih predmetov je muzej namenil 1307 evrov.

**Podarjeni muzejski predmeti.** Posamezniki in šole, ki poznajo delovanje Slovenskega šolskega muzeja in se zavedajo pomena ohranjanja dediščine šolstva za prihodnje generacije, muzej o razpoložljivih predmetih za izročitev predhodno obvestijo, nekateri pa jih v skrbi, da se ohranijo, med temi zlasti učbenike, sami prinesejo v muzej. Šolski učbeniki se prevzemajo, evidentirajo in dokumentirajo v muzejski knjižnici. Že leta je učbenik tisti muzejski predmet, ki se v muzeju največkrat prevzame in je v zbirki predmetov tudi najbolj zastopan. Čeprav je veliko predmetov tudi dvojnikov, jih muzej ne odklanja, ampak skrbi za ustrezen prevzem, obdelavo in hrambo. Druge predmete in gradivo za muzejske zbirke so posredovali: Meta Perko, fotografija maturanti Kraljeve realne gimnazije na Sušaku 1913–1914; Kristina Gorenšek, 6 učnih prosojnic za grafoskop; Lučka Lešnik, 50 čb fotografij (domovi za mladino v Ljubljani po 1945), 4 CD dejavnosti šol in vezane letnike Prosvetnega delavca in Šolskih razgledov (1949–2018) ter 162 različnih knjig za muzejsko knjižnico; Daša Moravec Berger, 40 pisem (1955) sošolcev in učiteljc bolni učenki za arhivsko zbirko; podjetje CEWE Photo Award, 5 velikih barvnih fotografij s tematiko šolstva v tretjem svetu ob gostujoči dobrodelni fotografski razstavi največjega fotonatečaja; Srednja vzgojiteljska šola Ljubljana, 2 foto albuma (66 fotografij), 23 CD, 3 diapozitivi, 50 audiokaset, 20 videokaset in 20 filmov na trakovih s šolsko tematiko; Zavod sv. Stanislava, 14 videokaset in 6 audiokaset in Gimnazija Celje - Center (Valerija Zorko), 1 CD ob 60-letnici gimnazijskih glasbenih zasedb (1957–2017).

**Hramba muzejskih predmetov.** Muzej si prizadeva za muzejske predmete in celotno muzejsko gradivo zagotoviti ustrezno hrambo. Glavno knjižnično, arhivsko, dokumentarno in fototečno gradivo in vsi najpomembnejši muzejski predmeti se hranijo v depojskih prostorih v matični stavbi, vsi drugi predmeti in gradivo pa se shranjujejo v večjem depozu v Zalogu. Ker je bilo zaradi obnove muzejskih prostorov na matičnem naslovu na Plečnikovem trgu 1 treba naknadno preseliti večje predmete, preostalo muzejsko gradivo, staro stalno razstavo in ne nazadnje tudi muzejsko delavnico iz prostorov Srednje šole tehniških strok Šiška v zunanji depo, so depojski prostori Zalogu polno zasedeni. Prostorska stiska se rešuje s širitvijo regalnega sistema. Dogradil se je depojski podest z nabavo in vgraditvijo novih depojskih elementov. Nabavljene so bile pohodne plošče, da regali omogočajo večjo nosilnost, kar zagotavlja ustrezno hrambo večjih in težjih muzejskih predmetov ter ekonomično uporabo prostora. Skrb pri zagotavljanju ustreznih razmer za hrambo je opravljal samostojni konservatorsko-restavratorski tehnik Franci Kadivec.

**Izposoja muzejskih predmetov.** Muzejske predmete si je izposodilo 12 vzgojno-izobraževalnih, znanstvenih in kulturnih organizacij (osnove in srednje šole, fakultete, inštitut, RTV) za izvedbo raznovrstnih razstavnih in andragoško-pedagoških projektov. Za izvedbo starih učnih ur (Učna ura iz antične Emone) je bilo izposojenih tudi več replik muzejskih predmetov (oblačila in učni pripomočki). OŠ Ivana Groharja Škofja Loka (Matej Prevc), Gimnazija Škofja Loka (Gašper Kvartič) in Oddelek za klasično filologijo FF (Klara Keršič) so si potrebne predmete za svoje pedagoške programe izposodili po dvakrat. Predmeti so bili izposojeni še OŠ Toma Brejca Kamnik (Nika Ftič Kotnik), OŠ Oskarja Kovačiča Ljubljana – PŠ Rudnik (Alenka Milavec), OŠ Dravlje Ljubljana (Vesna Farkaš), OŠ Jožeta Hudalesa Jurovski Dol in OŠ Milana Šuštaršiča Ljubljana, Gimnaziji Jožeta Plečnika Ljubljana (Anamarija Štimec), Pedagoški fakulteti Ljubljana (Anjaregar), Kemijskemu inštitutu Ljubljana (Nataša Jager Radin) in RTV Slovenija (Marko Kumer). Največ predmetov tako po številu kot tudi po velikosti je bilo izposojenih OŠ iz Jurovskega Dola.

### Vpisi knjižnih enot v sistem Cobiss

Vnos knjižničnega gradiva v spletni sistem Cobiss sta opravili vodja knjižnice, samostojna bibliotekarka Polona Koželj in zunanja sodelavka, višja knjižničarka Darja Tavčar. Prva je v sistemu dokumentirala knjižnično gradivo, ki tekoče prihaja v muzejsko knjižnico, druga pa knjižno gradivo za nazaj v sklopu večletnega projekta vpisovanja v Cobiss iz starega knjižnega fonda. Načrt vpisov sta obe krepko presegle, čeprav je bil pri obeh, glede na predhodno leto precej povečan. Razlika je očitna posledica omejenega dostopa do knjižnice v drugi polovici leta 2018, ko so v muzeju potekala najbolj intenzivna gradbena, elektro in strojna dela.

| Vpisi v Cobiss                                     | Realizacija<br>2019 | Načrt<br>2019 | Indeks<br>19/19 |
|----------------------------------------------------|---------------------|---------------|-----------------|
| Vnosi starega fonda v sistem Cobiss (Darja Tavčar) | 2511                | 1650          | 1,52            |
| Vnos tekočega gradiva (Polona Koželj)              | 1138                | 750           | 1,52            |
| Skupaj                                             | 3649                | 2400          | 1,52            |

Bibliotekarka Polona Koželj je poleg vpisov novega knjižničnega gradiva opravila tudi 36 vpisov raziskovalnih prispevkov za bibliografije raziskovalcev Slovenskega šolskega muzeja. V mesecu juliju in avgustu je v skladu z dogovorom med SŠM in Zvezo prijateljev mladine Slovenije (ZPMS) v sistem Cobiss vpisala 24 raziskovalnih nalog iz projekta Mladi raziskovalci zgodovine, ki poteka pri ZPMS-ju. Raziskovalne naloge so postale del muzejskega knjižničnega fonda. V bazo CONOR je vpisala 181 novih imen, od tega 142 imen mladih raziskovalcev iz projekta ZPMS.

### Vnos knjižnih enot starega fonda v sistem Cobiss

Zunanja sodelavka, višja knjižničarka Darja Tavčar, ki si je z dodatnim izobraževanjem za sistem Cobiss pridobila tudi pravico vpisovanja starejšega antikvarnega knjižnega gradiva, je nadaljevala delo na projektu, ki je bil zastavljen že pred več kot desetimi leti. Njeno delo je pogojevala omejena finančna sposobnost muzeja, pri tem pa je precejšen del svojega dela kot prostovoljka opravila tudi brezplačno.

| Gradivo                 | Kreirano<br>CR + IN | COBIB<br>CY + IN | OCLC<br>CY + IN | Net<br>CY + IN | Inventar<br>IN | Skupaj |
|-------------------------|---------------------|------------------|-----------------|----------------|----------------|--------|
| Monografske publikacije | 788                 | 1135             | 103             | 81             | 236            | 2343   |
| Serijske publikacije    | 16                  | 44               | 24              | 10             | 74             | 168    |
| Skupaj                  | 804                 | 1179             | 127             | 91             | 310            | 2511   |

### Primerjava vnosa knjižnih enot starega fonda med letoma 2019 in 2018

| Gradivo                | 2019 | 2018 | Indeks |
|------------------------|------|------|--------|
| Kreirani zapisi        | 804  | 334  | 2,41   |
| Prevezeti zapisi       | 1397 | 949  | 1,47   |
| Inventarizirani zapisi | 310  | 167  | 1,86   |
| Skupaj                 | 2511 | 1450 | 1,73   |

### Pedagoška knjižnica

Delovanje muzejske strokovne knjižnice je vodila samostojna bibliotekarka Polona Koželj. Pri vsakodnevnem strokovnem delu z uporabniki sta ji pomagala višji kustos Anton Arko ter kot prostovoljka tudi upokojena bibliotekarka Tatjana Hojan. Knjižnica je bila po nekajmesečni nedostopnosti zaradi gradbenih del v začetku leta 2019 spet odprta za zunanje uporabnike. Število uporabnikov se je zato v primerjavi z letom 2018 povečalo. Prav tako se je povečalo število drugih dejavnosti, ki so povezane z delovanjem knjižnice (referenčna dejavnost, pridobivanje gradiva, medknjižnična izposoja, digitalizacija). Bibliotekarka je skrbela za kontinuirano pridobivanje gradiva. Pregledovala je aktualne ponudbe založb in antikvariatov. Z upravo muzeja je urejala nakupe, pregledovala in popisovala prispele darove (338 enot gradiva) in skrbela za izmenjavo s sorodnimi ustanovami. Februarja je prevzela obsežnejši dar g. Marjana Prevodnika, upokojenega svetovalca za likovno vzgojo v Zavodu RS za šolstvo. Organizirala je tudi prevzem podarjenega gradiva Polone Šubelj iz Ljubljane. Z na novo pridobljenim gradivom knjižnica gradi specializira-

no knjižnično zbirko, skrbi za posebno specializirano zbirko učbenikov ter zbirko šolskih literarnih glasil. Zaradi pomanjkanja prostora za novo knjižnično gradivo je bila zbirka glasil predstavljena v zgornji predel knjižničnega depoja. Bibliotekarka je šolska glasila po šolah umestila v arhivske mape in uredila njihovo evidenco. Na knjižnih policah je ob delu s knjižnim gradivom več starih in neustreznih podpornikov knjig zamenjala z novimi in za knjige bolj primernimi. Za vse vrste knjižničnega gradiva je napisala novo zbiralno politiko. Opravila je mentorsko delo z izdelavo pisne dokumentacije o uspešno opravljenem strokovnem usposabljanju za bibliotekarskega pripravnika Simona Malmenvalla iz knjižnice Fakultete za poslovne vede pri Katoliškem inštitutu v Ljubljani. Skrbela je za sprotno knjižnično statistiko. V zadevah muzejske knjižnice je bila v stikih s Centrom za razvoj knjižnic pri NUK-u in se udeleževala dodatnih tečajev katalogizacije antikvarnega gradiva v NUK-u. Za opravljanje izpita za pridobitev licence D (katalogizacija antikvarnega gradiva v sistemu Cobiss) je kreirala deset testnih zapisov antikvarnega gradiva. Izpit je uspešno opravila 29. maja 2019. 18. septembra 2019 se je udeležila tečaja *Katalogizacija e-virov dostopnih na daljavo*, 15. oktobra 2019 pa še tečaja *Katalogizacija neknjižnega gradiva – video gradivo*, ki sta potekala v prostorih in v organizaciji NUK-a. V sodelovanju s konservatorsko-restavratorskim tehnikom Francijem Kadivcem in knjigovezom Milanom Omrzelom je bilo restavriranih 14 vezanih letnikov starejšega pedagoškega tiska ter 13 drugih enot knjižničnega gradiva. Za dogodke v čitalnici, ki je osrednji prireditveni prostor muzeja, je skupaj s kustosom Antonom Arkom poskrbela za pripravo in urejenost prostora.

#### Statistika 2019

| <b>Pregledane publikacije</b>                            | <b>2019</b> | <b>2018</b> | <b>Ind.</b> |
|----------------------------------------------------------|-------------|-------------|-------------|
| Pregledane monografske publikacije (n. in z. uporabniki) | 12.335      | 9216        | 1,34        |
| Pregledane serijske publikacije (n. in z. uporabniki)    | 12.734      | 9823        | 1,30        |

| <b>Uporabniki knjižničnega gradiva</b>    | <b>2019</b> | <b>2018</b> | <b>Indeks</b> |
|-------------------------------------------|-------------|-------------|---------------|
| Zunanji uporabniki                        | 70          | 31          | 2,26          |
| Notranji uporabniki                       | 9           | 9           | 1,00          |
| Vsakodnevni zunanji uporabniki            | 771         | 200         | 3,85          |
| Uporabniki s statusom upokojenca          | 240         | /           | /             |
| Starejši zunanji uporabniki               | 333         | 178         | 1,87          |
| Mlajši zunanji uporabniki (študenti)      | 198         | 22          | 9             |
| Vsakodnevni notranji uporabniki           | 2241        | 1620        | 1,38          |
| Število informacij po telefonu            | 110         | 42          | 2,62          |
| Število informacij po e-pošti             | 92          | 74          | 1,31          |
| Število posnetkov fotokopiranega gradiva  | 241         | 24          | 6,00          |
| Število digitaliziranih posnetkov gradiva | 1848        | 475         | 3,98          |
| Število enot medknjižnične izposoje       | 9           | 4           | 2,25          |

| <b>Gradivo specialne knjižnice</b>                         | <b>2019</b> | <b>2018</b> | <b>Indeks</b> |
|------------------------------------------------------------|-------------|-------------|---------------|
| Število enot knjižničnega gradiva                          | 56.411      | 55.301      | 1,02          |
| Število enot knjižničnega gradiva, pridobljenega z nakupom | 250         | 120         | 2,08          |

|                                                                                |                    |                    |             |
|--------------------------------------------------------------------------------|--------------------|--------------------|-------------|
| Število enot knjižničnega gradiva, pridobljenega z izmenjavo                   | 117                | 53                 | 2,21        |
| Število enot knjižničnega gradiva, pridobljenega z darovi                      | 743                | 134                | 5,54        |
| <b>Skupaj</b>                                                                  | <b>1.110</b>       | <b>971</b>         | <b>1,14</b> |
| Število strokovnih delavcev v knjižnici                                        | 1                  | 1                  | 1,00        |
| Število zunanjih uporabnikov v knjižnici                                       | 771                | 200                | 3,86        |
| Dostopnost do elektronskih publikacij                                          | da                 | da                 | /           |
| Površina prostorov, ki so namenjeni specialni knjižnici                        | 166 m <sup>2</sup> | 166 m <sup>2</sup> | 1,00        |
| Višina sredstev državnega proračuna, porabljenih za nakup knjižničnega gradiva | 2563 €             | 2318 €             | 1,10        |

|                                                    |             |             |               |
|----------------------------------------------------|-------------|-------------|---------------|
| <b>Popis knjižničnega gradiva za depo v Zalogu</b> | <b>2019</b> | <b>2018</b> | <b>Indeks</b> |
| Odposlani dvojniki v depo Zalog                    | 389         | 118         | 3,29          |

#### Iskanja in izpisi Cobiss+ v bazi muzejske knjižnice SSMULJ

|         |             |             |               |
|---------|-------------|-------------|---------------|
|         | <b>2019</b> | <b>2018</b> | <b>Indeks</b> |
| Iskanja | 2626        | 1122        | 2,34          |
| Izpisi  | 3415        | 1728        | 1,98          |

Z aplikacijo Cobiss+ je bilo leta 2018 v bazi SSMULJ izvedenih 1122 iskanj, leta 2019 pa se je njihovo število povečalo na 2626. Uporabniki so pri iskanju gradiva iz baze knjižnice Slovenskega šolskega muzeja v predhodnem letu pridobili 1728 izpisov, v letu 2019 pa se je število izpisov podvojilo. Upoštevati je treba hitre spremembe v načinu iskanja informacij. Z vpisovanjem novega knjižničnega gradiva v sistem Cobiss se stalno povečuje možnost, da uporabniki sistema iskano gradivo najdejo v vedno bolj dostopni spletni knjižnici Slovenskega šolskega muzeja.

#### Prireditve v muzejski čitalnici

| <b>Datum</b> | <b>Ime prireditve</b>                                                                 | <b>Obisk</b> |
|--------------|---------------------------------------------------------------------------------------|--------------|
| 11. 4. 2019  | Razprava: Alternativne pedagoške oblike in VIZ ustanove, Radio študent                | 22           |
| 8. 4. 2019   | Predavanje: O. Mulej, Socialni liberalizem v Evropi, Slovensko zgodovinsko društvo    | 27           |
| 16. 9. 2019  | Predstavitve: Potopis o Nepal                                                         | 18           |
| 25. 10. 2019 | Licitacija: CEWE photo award                                                          | 30           |
| 21. 11. 2019 | Odprtje razstave: V tem domu luč prosvete sije                                        | 84           |
| 26. 11. 2019 | Predavanje: Dopolnilni pouk slovenščine v Gorskem Kotarju, Svetovni slovenski kongres | 21           |
| 16. 12. 2019 | Predavanje: Igor Grdina, O Ivanu Cankarju, Slovensko zgodovinsko društvo              | 25           |

## Konservatorsko-restavratorski posegi in izdelava replik

Posebno skrb za hranjenje in varovanje dediščine šolstva je vodil konservatorsko-restavratorski tehnik Franci Kadivec. Večji del nalog je izvajal v muzejski delavnici v Srednji šoli tehniških strok Šiška, po njeni preselitvi v prostorih šole, v večjem depoju v Zalogu, na terenu in v matični muzejski stavbi, kjer se je redno udeleževal kolegijev zaposlenih. Izvajal je preventivno konservacijo predmetov, pripravljala muzejske predmete za razstave in izposajo. Izvajal je tudi druge potrebne naloge za zaščito in pravilno hranjenje muzejskih predmetov. Za izvajanje starih učnih ur je izdelal potrebne replike muzejskih predmetov in skrbel za njihovo vzdrževanje (voščene tablice). Opravi je načrtovan obseg konserviranja in restavriranja ter izdelave replik muzejskih predmetov. Za razstavo Periodni sistem na Kemijskem inštitutu je po konservatorskih načelih pripravil dve šolski klopi, za razstavo o izobraževanju slepih pa dve večji pleteni košari s pokrovom. Za novo stalno razstavo je očistil in zaščitil umivalnik z napisom Ne pozabi na umivanje rok. Ob prenovi muzejskih prostorov je restavriral šest lesenih oprijemal ob stenah stopnic od vhodnih vrat do razstavnega hodnika. Za uporabo na starih učnih urah je pripravil 20 primerkov šib in repliko klečala na koruzi, posebej za Učno uro iz antične Emone pa obnovil 20 voščenih šolskih tablic. Izdelal je tudi repliki slike cesarice Cite in cesarja Franca Jožefa iz njunega mladostnega obdobja, repliko učne slike ustoličenja karantanskih knezov in repliko zemljevida Ljubljanske pokrajine (1941–1943). Očistil in konserviral je električni harmonij v kovčku, več prevzetih kontaminiranih knjig in deset čitank za izposajo. Restavriral je tudi računalno Učila Zagreb, medeninasto pipo stenskega umivalnika in stensko šolsko uro Zenit. V sodelovanju s knjigovozom je restavriral vezavo petih letnikov revije Učiteljski tovarš.

Zaradi povečanega vpisana dijakov in načrtovane novogradnje v Srednji šoli tehniških strok Šiška je bilo treba muzejsko delavnico izseliti iz prostorov šole. Delovno orodje, oprema, pripomočki, materiali in predmeti so bili začasno preseljeni v depo Zalog. Razstavljene in preseljene so bile tudi montažni deli delavnice. V depoju so bili sestavljeni novi elementi regalov za hrambo občutljivih predmetov v zgornji etaži. Druga dela v depoju so bila usmerjena v zagotavljanje optimalnih razmer za hrambo: uravnavanje vlage in temperature kakor tudi odstranjevanje prahu, čiščenje in tretiranje insektov (pri dveh starejših podarjenih predmetih), odstranjevanje plesni (telovadni konji) in njegovo fungicidno tretiranje. Konservatorsko-restavratorski tehnik je v depoju v Zalogu pomagal pri evidentiranju predmetov in skrbel za njihovo embaliranje. Terensko delo je opravil z obiski, s pomočjo pri prevzemu in prevozi predmetov šolske dediščine iz OŠ Poljane, Zavoda RS za šolstvo, Vzgojiteljske srednje šole in iz OŠ Mekinje. Pomagal je pri pripravi muzejskih predmetov za postavitve razstav in izposajo šolam. V matični stavbi muzeja je skrbel za področje varstva pred požarom in varstva pri delu, pomagal je pri pripravi prostorov za obnovo in postavitve nove stalne razstave. Udeležil se je 19. strokovnega srečanja konservatorjev – restavratorjev 21. maja 2019 v Narodni galeriji. Z višjim kustosom Markom Ljubičem se je 4. junija 2019 udeležil tudi strokovnega izobraževanja s Claudom Fauberjem, gostujočim strokovnjakom iz Kanade, o oblikovanju zbiralne politike in dostopnosti zbirk, ki ga je v Idriji organizirala Sekcija za tehniško dediščino pri Skupnosti muzejev Slovenije.

## Digitalizacija muzejskih predmetov in gradiva

Predvsem v prvi polovici leta je zunanji sodelavec Marjan Javoršek izvedel digitalizacijo muzejskih predmetov in gradiva v okviru finančnih sredstev iz sklopa posebne naloge Dokumentacijski center za zgodovino šolstva in pedagogike. Izdelal je 1200 digitalnih posnetkov fotografskih dokumentov iz nerazporejenega slikovnega gradiva in

fotografij nekdanje razstavne zbirke in na novo pridobljenih fotografij (fotoalbumov). Med digitalnimi posnetki je več fotografij učiteljev, učencev in dijakov iz šolskih fotoalbumov ter fotografij dokumentacije s kongresov, razstav in konferenc. Med dokumenti šolske zgodovine so digitalni posnetki šolske zakonodaje, izobraževalnih tečajev, nagrad, juventusov, fotostilov arhivskih dokumentov (dopisi A. M. Slomška in Deželnega šolskega sveta za Kranjsko), šolskih poročil in dopisov. Večja skupina digitalnih posnetkov so tudi posnetki iz šolskih zvezkov, spričeval in šolskih tiskov, ki jih je muzej v ta namen prejel iz Matenje vasi pri Postojni. Zunanji sodelavec je na DVD digitaliziral tudi 50 VHS-kaset in več deset digitalnih posnetkov za tekoče potrebe delovanja muzeja. Za digitalizacijo VHS kaset je bil popravljen pretvorni aparat. Poleg digitaliziranja v depozitu fototeke sta knjižnično gradivo v muzejski čitalnici, predvsem glede na potrebe uporabnikov, digitalizirala tudi kustos Anton Arko (sposojen in razprodan strip Spomini in sanje Kristine B., Ljubljana 1941–1945, ki je leta 2015 izšel v Mestnem muzeju Ljubljana) in bibliotekarka Polona Koželj (čitanko Preljubo veselje iz leta 1944, šolsko literarno glasilo za Dokumentacijsko zbirko, mapo šole ter knjižico Srednja trgovska šola Kranj 30 let). V skladu z letnim delovnim načrtom je bibliotekarka Koželj digitalizirala 10 učnih načrtov iz obdobja med letoma 1874 in 1885.

### **Prisotnost muzeja v javnosti**

#### **Izidi publikacij**

Poleg načrtovanih izidov strokovno-znanstvene revije Šolska kronika v dveh zvezkih (redni dvojni in enojni tematski številki), brošure o muzejskem pedagoškem programu, kataloga občasne razstave V tem domu luč prosvete sije in muzejskega koledarja za leto 2020 je izšla tudi zgibanka Periodni sistem v šoli ob nenačrtovani istoimenski razstavi. Ob drugih muzejskih projektih v matični stavbi in zunaj nje so izšli manjši plakati, e-letaki in druga e-sporočila.

1. Šolska kronika – revija za zgodovino šolstva in vzgoje, št. 1–2/2019, 28/LII, str. 1–284, novembra 2018 (urednik Anton Arko)
2. Šolska kronika – revija za zgodovino šolstva in vzgoje, št. 3/2019, 28/LII, str. 285–508, decembra 2018, tematska številka (ang.) – 15. mednarodni simpozij šolskih muzejev (urednika: dr. Branko Šuštar, Maja Hakl Saje)
3. Periodni sistem v šoli, Publikacija muzeja (katalog razstave – zgibanka) št. 138, junij 2019 (urednik Marko Ljubič)
4. Slovenski šolski muzej, Pedagoški programi v šolskem letu 2018/2019, Publikacija muzeja (brošura) št. 139, junij 2019, 28. str. (urednice: Marjetka B. Debevec, Ksenija Guzej, Mateja Pušnik),
5. "V tem domu luč prosvete sije!" Razstava ob 100-letnici prve šole za slepe in slabovidne na Slovenskem, Publikacija muzeja (katalog razstave) št. 141, november 2019, 50 str. (urednica Polona Koželj)
6. Koledar SŠM 2020, Iz šolske torbice, Publikacija muzeja (koledar) št. 140, november 2019, 24 str. (urednica Ksenija Guzej)

#### **Letaki, brošure, zgibanke, katalogi, vabila – promocijski material**

1. Gostovanje razstave Učilnica v naravi – šolski vrt včeraj, danes, jutri – Ljutomer, 14. februarja–7. marca 2019, e-vabilo,
2. Teden odprtih vrat muzejev in galerij 2019, Mesec kulture – 1. marca do 14. aprila 2019, e-vabilo

3. Gostovanje razstave Učilnica v naravi – šolski vrt včeraj, danes, jutri – Radovljica, 12. marca 2019, e-vabilo
4. Kulturni bazar, 4. aprila 2019, SMS, e-katalog
5. Gozd je modrost, Zemljevid muzejev, ki imajo programe o lesu in gozdu, Kulturni bazar, 4. aprila 2019, zemljevid
6. Alternativne pedagoške oblike in javne VIZ-ustanove, Radio Študent, 11. aprila 2019, e-vabilo
7. Poti izobraževanja v slovanskem svetu/Paths of education in the Slavic world, Gostovanje v Pokrajinskem arhivu Koper, 12. aprila 2019, e-vabilo, e-zloženska, plakat
8. Mednarodni dan družin 2018 (15. maja) in Teden družin (15.–22. maja), Zveza prijateljev mladine Slovenije, e-vabilo, e-program
9. Nacionalni muzeji Slovenije, razstava 12 slovenskih državnih muzejev, 18. maja 2019, 1 plakat/pano, (finančna soudeležba)
10. Mednarodni muzejski dan, 18. maja 2019, MK, FB banner, e-vabilo, e-plakat, e-letak
11. 13. Mednarodni festival "Igraj se z mano", 29. maja – 1. junija 2019, e-katalog
12. Znanstival, 31. maja–2. junija 2019, plakat, e-vabilo, kartice, časopis
13. Razstava Izdelki šolarjev ob mednarodnem letu periodnega sistema in periodni sistem v šoli, Kemijski inštitut, 10. junija 2019, vabilo
14. Poletna muzejska noč, 15. junija 2019, katalog, plakat, TV oglas, kratke predstavitvene animacije (finančna soudeležba)
15. Noč raziskovalcev, Festival Antika, 27. septembra 2019, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za klasično filologijo, brošura, plakat
16. Teden družin, Z igro do dediščine, 7.–13. oktobra 2018, Skupnost muzejev Slovenije, brošura, e-brošura, plakat
17. CEWE dobrodelna razstava največjega foto natečaja na svetu, 7.–25. oktobra 2019, CEWE, Zveza prijateljev mladine, vabilo, zgibanka, plakat, zastave za okna
18. Napovednik, užitek prostega časa, enkrat, november-december 2019, internetna objava in revija, plačana objava
19. KAM? Mesečni program Turizma Ljubljana, petkrat brošura, e-brošura
20. Funtrip City Guide, Scan & Discover, Ljubljana, zemljevid, enkrat, decembra 2019
21. POKvarjeni prazniki, akcija Petarde? Ne, hvala!, TAM TAM, december 2019, plakat, flyerji, ustvarjalni listi za osnovnošolce, priponke  
Katalog ponudbe kulturno-umetnostne vzgoje za šolsko leto 2019/2020, SMS, e-katalog <http://kulturnibazar.cd-cc.si/page/Ustanova.aspx?IdU=220>  
Pedagoški programi v slovenskih muzejih in galerijah 2019/2020, SMS, e-katalog <http://www.pedagogskiprogrami.si/>

### Priprava in izid muzejske revije Šolska kronika

Redno vsakoletno izhajanje muzejskih publikacij v največji meri prispeva k prepoznavnosti muzeja v javnosti in k informiranju o muzejskih dejavnostih in poslanstvu muzeja. Največ dela in znanja je bilo vložnega v pripravo izida strokovno-znanstvene revije Šolska kronika – revija za zgodovino šolstva in vzgoje. Seja uredniškega odbora revije je bila v muzejski knjižnici 20. marca 2019. Na seji je bil sprejet uredniški program revije za letnik 2019. V uredniškem odboru revije in pri izdajanju revije so poleg zunanjih strokovnjakov s področja zgodovine šolstva in pedagogike tudi vsi zaposleni, ki z recenzijami prispevkov, branjem korektur, finančno-administrativnim delom in drugimi potrebnimi deli na različne načine pomagajo pri njenem izhajanju.

Nabor in pripravo člankov sta ob sodelovanju članov uredniškega odbora pripravila

urednika. Kustos Anton Arko je uredil prvi zvezek revije, ki je novembra izšel kot redna dvojna številka z osmimi znanstvenimi članki, več jubilejnimi prispevki, poročilom o delu muzeja za preteklo leto, drobtinicami iz šolske preteklosti, poročiloma o mednarodnih muzejskih konferencah ter dvema knjižnima ocenama. Drugi zvezek sta kot tematsko mednarodno številko revije uredila kustos dr. Branko Šuštar in zunanja sodelavka Maja Hakl Saje. Zvezek na 224 straneh obsega trijezično kazalo (angleško, nemško, slovensko), pojasnjevalni slovensko-angleški uvod in 17 prispevkov v angleščini in enega v nemščini. Prispevki so bili predstavljeni na 15. (ljubljskem) simpoziju šolskih muzejev o učiteljskih društvih in šolskih muzejih (Povezovanje v šolstvu: učiteljstvo in njihova društva kot spodbujevalci pedagoškega razvoja: zgodovinski in muzejski pogledi/Creating links in education. Teacher's and their associations as promoters of pedagogic development: historical and museum aspects). Številka se konča s preglednim člankom o zadnjih simpozijih šolskih muzejev od 15. simpozija v Ljubljani do 19. simpozija, ki bo na Kreti, ter povabilo nanj. V tematski številki Šolske kronike je objavljen tudi program simpozija v Ljubljani z naslovi prispevkov v angleščini in materinščini avtorjev.

Bibliotekarka Polona Koželj je prispevke v obeh zvezkih revije opremila z bibliotekarskimi UDK-oznaki. Prispevke iz redne dvojne številke je vpisala tudi v sistem Cobiss k bibliografijam avtorjev. Revija ima 133 rednih naročnikov. Z revijo poteka redna izmenjava strokovne literature z drugimi ustanovami. Revija je indeksirana v mednarodni bazi Erih+. Narejeni so bili koraki za uvrstitev revije tudi v druge indeksirane baze revij. Za poslovanje revije je skrbela poslovna sekretarka Ksenija Guzej, ki je vsebine revije objavljala na muzejski spletni strani in na Facebook strani Šolska kronika. Posredovala je tudi za objavo starejših številke revije v spletni bazi na dLib.

### **Pedagoško-andragoški programi odprtega muzeja**

Muzej je pripravil in izvedel pedagoško-andragoški program ob dnevih odprtih vrat, ki so jih pripravila muzejska združenja, v katera je vključen tudi Slovenski šolski muzej (glej prireditve ob dnevih odprtih vrat). V tednu zimskih počitnic (25. 2.–1. 3. 2019) je bil muzej prosto dostopen za osnovnošolce, za katere je bil pripravljen program učnih ur in muzejskih delavnic. Delavnice Mandala sta se udeležila dva obiskovalca, delavnice izdelovanja maket šest obiskovalcev, delavnice izdelovanja pustnih mask 3 obiskovalci in učne ure Nedeljska šola 6 obiskovalcev. V Tednu študentske kulture (11.–19. marec 2019) je bil prost vstop za študente. Muzejske programe je takrat obiskalo 32 študentov. V Tednu družin (20.–25. maj 2019) je muzej omogočil prost vstop za družine in zanje pripravil učno uro Nedeljska šola, vendar ni bilo obiskovalcev. Prav tako brez obiskovalcev je bil Teden otroka (7.–11. oktober 2019) z učno uro Nedeljska šola.

Na gostovanjih zunaj matične stavbe so sodelavci muzeja samostojno in v sodelovanju z drugimi organizacijami izvedli 40 pedagoških nastopov iz razvejanega pedagoško-andragoškega programa muzeja. Največji delež nastopov so gostovanja stare učne ure Lepopis v muzejski zbirki Zasavskega muzeja v Hrastniku. Pomembna je bila udeležba na festivalih, predvsem na množično obiskanem Znanstivalu, ki vsako leto poteka v središču Ljubljane in pritegne veliko ljudi. Slovenski šolski muzej se je leta 2019 na njem predstavil že peto leto.

V muzejski zbirki v Hrastniku sta 13 učnih ur Lepopisa v prvi polovici leta (februar–junij) izvedli zunanji sodelavki muzeja Hana Čosić in Mateja Pušnik. Učnih ur v Hrastniku

se je udeležilo 438 učencev iz šestih zasavskih in ene savinjske šole. V primerjavi s predhodnim letom se je število izvedb učnih ur v muzejski zbirki Hrastnik povečalo za štiri, število udeležencev pa za 134.

Gostovanja zunaj muzeja so bila raznovrstna, v primerjavi s predhodnim letom pa jih je bilo tudi več. Za povečano zanimanje za Učno uro iz antične Emone sta veliko prispevala oba »magistra« (Matej Prevc in Gašper Kvartič), gostovala pa je tudi učna ura Telovadba (Matej Hrastar). V izvedenem programu so bile dobro zasedene tudi muzejske delavnice. Kustosinja Mateja Ribarič je ob gostovanju razstave o šolskem vrtu in ob drugih priložnostih izvedla delavnico Mandala – zahvala zemlji. Z bibliotekarko Polono Koželj sta izvedli delavnici na Kulturnem bazarju. Štiridesetih pedagoških nastopov muzeja zunanji matične stavbe se je udeležilo 2311 obiskovalcev.

| Kraj                                                         | Dejavnost                                              | Datum              | Izv. | Ud.  |
|--------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------|--------------------|------|------|
| Muzejska zbirka Hrastnik                                     | Učna ura Lepopis                                       | 12. 2.–11. 6. 2019 | 13   | 438  |
| VC Skupna točka, Ljubljana                                   | Učna ura Telovadba                                     | 4. 2. 2019         | 1    | 24   |
| Galerija A. Trstenjak, Ljutomer                              | Razstava Šolski vrt in delavnica Mandala               | 14. 2.–28. 2. 2019 | 9    | 214  |
| OŠ Ivana Groharja Škofja Loka                                | Učna ura v antični Emoni                               | 2. 4. 2019         | 1    | 30   |
| Kulturni bazar, Cankarjev d., Ljub.                          | Dober (o)glas ... in stari šolski predmeti (delavnici) | 4. 4. 2019         | 2    | 43   |
| Dnevi medgeneracijskega sožitja, GR Ljubljana                | Drop-in delavnica o starih šolskih predmetih           | 16. 5. 2019        | 1    | 39   |
| Hiša eksperimentov – Znanstival Stritarjeva ulica, Ljubljana | Fizikalni eksperimenti in nevidna pisava (delavnici)   | 1.–2. 6. 2019      | 2    | 1200 |
| Dom starejših občanov Fužine, Lj.                            | Učna ura Nedeljska šola                                | 5. 9. 2019         | 1    | 70   |
| Pikin festival, Velenje                                      | Spoznavanje šolskih predmetov (delavnica)              | 15. 9. 2019        | 1    | 110  |
| Noč raziskovalcev, FF, Ljubljana                             | Učna ura v antični Emoni                               | 27. 9. 2019        | 3    | 75   |
| Vrtec Vodmat, Ljubljana                                      | Zdravilna moč rastlin (predavanje)                     | 9.–10. 12. 2019    | 2    | 38   |
| OŠ Milana Šuštaršiča, Ljubljana                              | Učna ura v antični Emoni                               | 10. 12. 2019       | 3    | 12   |
| Čebelarški muzej, Radovljica                                 | Delavnica Mandala                                      | 19. 12. 2019       | 1    | 18   |
| Skupaj                                                       | Delavnice in učne ure                                  | 1. 1.–31. 12. 2019 | 40   | 2311 |

## Medinstitucionalni projekti

### Skupni projekti s šolami

1. **Osnovna šola Podčetrtek.** Mag. Marjetka Balkovec Debevec je nadaljevala strokovno svetovanje šoli pri pripravi postavitve razstave o zgodovini šolstva v Podčetrtku. K sodelovanju je pritegnila tudi zunanja sodelavca muzeja, oblikovalca Marjana Javorška in računalničarja Matjaža Kavarja. Na podlagi njunih oblikovnih predlog se je skupina za pripravo razstave pod vodstvom učiteljice Mihaele Juričan odločila za enega od posredovanih predlogov, po katerem je bila še pred koncem leta na OŠ Podčetrtek postavljena težko pričakovana razstava o zgodovini njihove šole.
2. **OŠ Stročja vas pri Ljutomeru.** Kustosinja Mateja Ribarič je februarja 2019 v projektu SKUM organizirala gostovanje razstave o šolskem vrtu v Galeriji Antona Trstenjaka v Ljutomeru. Razstavo so si ogledali učenci iz bližnje OŠ Stročja vas, ki so se v skupnem projektu udeležili tudi delavnice Mandala – zahvala zemlji. Cilji delavnice so bili: skupinsko delo, seznanitev z izrazom mandala, poznavanje naravnih materialov in hvaležnost naravi. Kustosinja je izvedla 9 strokovnih vodstev po razstavi in 9 delavnic Mandala. Poleg učencev in učiteljev OŠ Stročja vas so si razstavo ogledali tudi cicibani iz vrtca Ljutomer, dijaki Gimnazije Franca Miklošiča Ljutomer in posamezniki.
3. **Vrtec Vodmat Ljubljana.** Kustosinja Mateja Ribarič z vrtcem sodeluje v projektu Naš vrt že od leta 2015. V letu 2019 se je udeležila zaključnega srečanja in praznovanja poletja. S pedagoško vodjo vrtca Darjo Štirin sta skupaj izoblikovali program projekta Naš vrt za leto 2019/2020. V sklopu projekta je imela 9. decembra 2019 za vzgojiteljice vrtca predavanje Zdravilna moč rastlin in zimska obredja.
4. **Osnovna šola Prežihov Voranc Ljubljana.** Kustos Anton Arko je sodeloval pri nadaljevanju dejavnosti, ki so ob postavitvi razstave Lingua Latina v Slovenskem šolskem muzeju povezale šolo in muzej. Udeležil se je srečanja šole z učenci in starši, ki je bilo ob odprtju razstave 2. februarja 2019 na šoli. S soavtorico razstave, zdaj že upokojeno učiteljico latinščine Aleksandro Pirkmajer Slokan je kot urednik revije sodeloval tudi pri objavi njenega prispevka v Šolski kroniki št. 1–2/2019 Latinščina v slovenski javni osnovni šoli 2008–2018.
5. **Osnovna šola Jurovski Dol.** Muzej stopa v stike s posameznimi šolami tudi tako, da jim izposoja predmete muzejskih zbirk za njihove razstavne in druge projekte. Najobsežnejše tovrstno sodelovanje v letu 2019 je bila izposoja raznovrstnih muzejskih predmetov OŠ Jurovski Dol, ki je obsegala kar 83 predmetov različne velikosti za priložnostno razstavo ob obletnici šole.
6. **Srednja šola tehniških strok Šiška.** V prostoru nekdanje litostrojske šole je bila muzejska konservatorsko-restavratorska delavnica. Zaradi načrtovane novogradnje jo je bilo treba do konca leta preseliti v depo Zalog. Samostojni konservatorsko-restavratorski tehnik Franci Kadivec je po dogovoru z vodstvom šole svoje strokovne naloge do začetka del opravljal v prostorih šole.
7. **Oddelek za klasično filologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.** Noč raziskovalcev je potekala 27. septembra 2019 na FF v sklopu vseevropskega projekta,

ki si prizadeva javnost seznaniti s pozitivno vlogo raziskovalnega dela, posebej mladim, ki se za to pot odločajo. Muzej je v sodelovanju z zunanjimi sodelavci, sedanjimi in nekdanjimi študenti tega oddelka, izvedel tri Učne ure iz antične Emone.

8. **OŠ Ivana Groharja Škofja Loka.** Muzejski vodič in animator Učne ure iz antične Emone, »magister« Matej Prevc je v šoli, kjer je delno zaposlen, v več projektih izvedel pedagoški program, ki ga že vrsto let izvaja v Slovenskem šolskem muzeju. Za izvedbo si je v muzeju izposodil potrebne predmete, opremo in obleke. Pri projektu je imel podporo muzeja, pri izvedbi pa so mu pomagali tudi muzejski sodelavci.

### Projekti z drugimi organizacijami na področju dela muzeja

1. **Zveza prijateljev mladine Slovenije.** Muzej in Zveza sta sodelovala pri postavitvi dobrodelne gostujoče fotorazstave Cewe photo award v prenovljenih razstavnih prostorih Slovenskega šolskega muzeja med 7. in 25. oktobrom 2019 s sklepno dražbo polovice razstavljenih fotografij. Z branjem in ocenjevanjem raziskovalnih nalog na razpisano temo »Juhuhu, počitnice so tu! Letovanje otrok in družin v preteklosti« ter z udeležbo na rednih sestankih sta v Komisiji za delo z zgodovinskimi krožki pri ZPMS delovali kustosinji mag. Marjetka Balkovec Debevec in Mateja Ribarič. Udeležili sta se sklepnega 50. srečanja mladih zgodovinarjev Slovenije pri ZPMS 31. maja in 1. junija 2019 v Pacugu. Bibliotekarka Polona Koželj je v sistem Cobiss vpisala več raziskovalnih nalog, ki so postale del muzejskega knjižničnega fonda.
2. **Novi Slovenski biografski leksikon (ZRC SAZU).** Biografska gesla za osebnosti, ki so pomembno zaznamovale področje vzgoje in izobraževanje, so napisali dr. Branko Šuštar (Capuder, Karel, Cepuder, Josip, Čadež, Anton), Mateja Ribarič (Černe, Ludvik, Cvahte, Simon) in mag. Marjetka Balkovec Debevec (Čebular, Jakob), ki je pri projektu sodelovala tudi z uredniškimi nalogami. Koordinirala je delo z avtorji drugih gesel in zbirala gradivo o učitelju Francu Cucku.
3. **Center IRIS (nekdanji Zavod za slepe in slabovidne).** Strokovno svetovanje pri popisu predmetov šole in prevzem zbirke predmetov v muzejski depo je nadgradila bibliotekarka Polona Koželj, ki je v razstavnih prostorih muzeja pripravila priložno-stno razstavo ob stoletnici organiziranega izobraževanja slepih na Slovenskem. V program odprtja razstave so bili vključeni tudi gojenci centra, prav tako so se odprtja udeležili številni sodelavci centra. Za center je bil posebej organiziran voden ogled razstave.
4. **Kemijski inštitut Ljubljana.** Na pobudo inštituta ob mednarodnem letu periodnega sistema je kustos Marko Ljubič pripravil občasno manjšo razstavo Periodni sistem v šoli. Razstava je bila v tednu inštituta postavljena v inštitutskih prostorih, pozneje pa tudi v razstavnih prostorih muzeja, kjer si jo ogledovalo večje število šolskih skupin.
5. **Urarstvo Cerar Kamnik.** Kustos Marko Ljubič je na pobudo zunanjega sodelavca, zbiratelja starih predmetov, ki muzeju dostavlja predmete šolske dediščine, z nasveti pomagal pri pripravi razstave Kamnik skozi čas – 100 let urarstva Cerar v Kamniku. K postavitvi razstave je pritegnil tudi zunanja sodelavca muzeja, oblikovalca Marjana Javorška in Matjaža Kavarja. Na razstavi, ki je bila odprta 27. septembra 2019 v

Galeriji Dika, je bilo predstavljeno tudi izobraževanje urarjev, v muzeju pa so bile ob razstavi pregledane vse šolske ure.

6. **Društvo učiteljev podružničnih šol.** Muzej z društvom sodeluje od nastanka leta 1990. Muzej je od društva prevzel Kroniko srečanj podružničnih šol (1990–1996). Na povabilo društva se je odprtja vsakoletnega strokovnega posveta društva s priložnostnim nagovorom udeležencem na POŠ Sovodenj 12. aprila 2019 udeležil direktor muzeja, mag. Stane Okoliš. Dr. Branko Šuštar je v letu 2019 na spletni strani društva objavil svoj prispevek Podružnična šola in njene prednice pred 1958, ki ga je predstavil na posvetu društva leta 2016.
7. **Zveza zgodovinskih društev Slovenije.** Muzej sodeluje z zvezo pri izdajanju strokovno-znanstvene revije Šolska kronika. Zveza sofinancira del stroškov izdajanja revije iz razpisa za sofinanciranje znanstvenega tiska pri Agenciji RS za raziskovalno dejavnost. Pri dejavnostih zveze, ki se nanašajo na področje dela muzeja, je aktivno deloval član njenega IO dr. Branko Šuštar.
8. **Pokrajinski arhiv Koper in Pedagoški muzej Ukrajine v Kijevu.** Kustos dr. Branko Šuštar je z omenjenima ustanovama sodeloval pri gostovanju razstave Poti izobraževanja v slovanskem svetu. V Pokrajinskem arhivu v Kopru je 12. aprila 2019 z nagovorom nastopil na odprtju, v Pedagoški muzej Ukrajine v Kijev pa je razstavno gradivo posredoval po e-pošti.
9. **Zveza slovenskih glasbenih šol.** Sodelovanje pri projektu postavitve razstave Dostopno in plemenito ob 200-letnici ustanovitve prve javne glasbene šole na Slovenskem se je leta 2019 zaključilo z gostovanjem v Postojni, Kopru in Slovenski Bistrici. Po prvotni postavitvi razstave v prostorih muzeja v jeseni 2016 je razstava svojo pot sklenila s končno postavitvijo v Slovenskem šolskem muzeju.
10. **Zasavski muzej Trbovlje.** Zelo uspešno sodelovanje pri projektu izvajanja učnih ur lepopisa za zasavske šole se je nadaljevalo v muzejski zbirki v Hrastniku. Učnih ur v Hrastniku se je udeležilo šest od skupaj sedmih šol zasavske regije.
11. **Slovenski gasilski muzej in Belokranjsko muzejsko društvo Metlika.** Kustosinja mag. M. B. Debevec je kot bivša kustosinja Slovenskega gasilskega muzeja pomagala pri pripravi na slovesnost in na izdajo zbornika ob praznovanju 150-letnice gasilstva na Slovenskem in 50-letnice obstoja gasilskega muzeja. Kot nekdanja predsednica Belokranjskega muzejskega društva je v Belokranjskem muzeju Metlika na priložnostni razstavi ob 70-letnici društva predstavila svoje delo tudi na področju zgodovine šolstva.
12. **Komisija za Valvasorjeva odličja pri Slovenskem muzejskem društvu.** Mag. Marjetka Balkovec Debevec se je kot članica komisije marca, aprila in maja 2019 udeležila štirih rednih in ene dopisne seje. V tej vlogi je obiskala nominirane razstavne projekte v več krajih po Sloveniji. Pregledala je oddano gradivo nominiranih projektov. Je soavtorica besedil v knjižici Valvasorjeva odličja za leto 2018. Kot članica ožjega odbora za pripravo slovesnosti je sodelovala pri pripravi in izvedbi osrednje slovesnosti ob podelitvi odličij 20. maja 2019 v Narodni galeriji v Ljubljani.

13. **Čebelarški muzej Radovljica.** Kustosinja Mateja Ribarič je v Čebelarškem muzeju pripravila gostovanje z razstavo Učilnica v naravi: šolski vrt včeraj, danes, jutri. Direktor mag. Stane Okoliš je imel na odprtju razstave 12. marca 2019 priložnostni nagovor, avtorica razstave pa strokovno vodenje. Do konca leta je ob razstavi izvedla delavnico Mandala – zahvala zemlji.
14. **Strokovna združenja na področju delovanja muzeja.** Strokovni delavci muzeja so bili aktivni člani v delovanju strokovnih združenj: Slovensko etnološko društvo, Sekcij Skupnosti muzejev Slovenije, Slovenskega muzejskega društva, Društva restavratorjev Slovenije etc.

### Posredovanje podatkov in svetovanje uporabnikom

Pomemben del strokovnih delovnih nalog vseh zaposlenih, posebej vodij muzejskih oddelkov in muzejskih zbirk, je posredovanje podatkov o muzejskih predmetih, dogodkih iz zgodovine šolstva in dejavnostih muzeja ter svetovanje uporabnikom s področij delovanja muzeja. Po zahtevnosti so posredovane vsebine razdeljene na posredovanje nezahtevnih podatkov, za katere ni bilo treba iskati dodatnih virov, na svetovanje, pri katerem so bili uporabljeni priročni viri informacij, in na intervjuje, pri katerih je bilo za odgovor potrebno raziskovanje in daljše pregledovanje virov informacij. V letu 2019 je muzej prvič sprejel tovrsten način predstavitve opravljanja vse bolj izstopajočih sestavin delovnih nalog. Glede na predhodni način predstavitve posredovanja podatkov, ki se je nanašal predvsem na delovanje kustosinje dokumentacijske zbirke, in zastavljenega načrta, se je pokazalo, da je bilo posredovanih enostavnih podatkov v letu 2019 manj od pričakovanih, precej več od načrtovanih pa je bilo posredovanih bolj zahtevnih vsebin podatkov svetovanja in intervjujev.

**Tabela:** posredovani podatki, svetovanja in intervjuji 2019

| Kustos/kustosinja/bibliotekarka | Podatki | Svetovanja | Intervjuji |
|---------------------------------|---------|------------|------------|
| Anton Arko                      | 7       | 2          | 2          |
| Mag. M. Balkovec Debevec        | 155     | 25         | 11         |
| Marko Ljubič                    | 1       | 4          | 0          |
| Mateja Ribarič                  | 20      | 12         | 5          |
| Dr. Branko Šuštar               | 138     | 21         | 3          |
| Polona Koželj                   | 6       | 11         | 1          |
| Skupaj                          | 327     | 75         | 22         |

Največji delež iskanih vsebin so muzejske dejavnosti: razstave, pedagoško-andragoški programi in prireditve. Naslednje področje, ki je zanimalo uporabnike muzejskih storitev, je zgodovina osnovnih šol, za njo pa podatki o učiteljih in učencih v preteklosti. Za zgodovino gimnazij je bilo sorazmerno s številom teh šol manj iskanja podatkov, še nekoliko manj pa za zgodovino strokovnih šol in za učiteljišča. Za vsa druga področja šolske preteklosti je bilo izraženo povpraševanje precej manjše. Med uporabniki in iskalci informacij je največ raziskovalcev, zelo veliko je šol, precej manj pa je medijev in drugih neidentificiranih posameznikov. Največ informacij je bilo posredovanih po telefonu, manj po e-pošti, še manj osebno ob obisku uporabnika v muzeju.

## Interpretacija šolske dediščine (objave)

### **Mag. Marjetka Balkovec Debevec**

Valvasorjeve nagrade, priznanja in diplome za leto 2018. Ljubljana: Slovensko muzejsko društvo, 2019.

"Kakršen učitelj, takšna šola": o učiteljskem poklicu skozi čas. V: Kokalj Kočevar, Monika (ur.). *Poklici v preteklosti : zbornik strokovnih prispevkov za mentorje zgodovinskih krožkov*. Ljubljana: ZPMS, Komisija za delo zgodovinskih krožkov, 2019, str. 23-34.

Sonce sredi Bučke : zbornik ob 160-letnici šolstva na Bučki 1858-2018. *Šolska kronika : zbornik za zgodovino šolstva in vzgoje*. 2019, letn. 28 = 52, št. 1-2, str. 274-277.

### **Polona Koželj**

V tem domu luč prosvete sije! Razstava ob 100-letnici prve šole za slepe in slabovidne na Slovenskem, Ljubljana : Slovenski šolski muzej, 2019, katalog razstave, 50 str.

### **Marko Ljubič**

Periodni sistem v šoli, Ljubljana : Slovenski šolski muzej, 2019, katalog/zloženka razstave, 4 str.

### **Mateja Ribarič**

Naš vrt. V: E-gradivo; III. strokovno/znanstvena mednarodna konferenca Šola in muzeji 15.-16. 3. 2019, Ptuj, str. 204-209.

Merja Paksuniemi, Mateja Ribarič, Johannes Westberg: Unmarried, well behaved and well dressed: The socialization process of female teachers in early twentieth-century Finland and Slovenia. *Šolska kronika* 28, 2019, št. 3, str. 295-310.

### **dr. Branko Šuštar**

»Ob sinjih bregovih Adrije, v našem Trstu ...« Tri zborovanja slovenskih učiteljev iz vseh dežel v Trstu pred prvo svetovno vojno. *Kronika* 67, 2019, št. 3: Iz zgodovine Trsta, str. 571-599.

Nadučitelj Alois Swetina, prodoren šolnik z vaške šole Miethsdorf v Apaški dolini v cesarsko-kraljevih časih. *Zbornik soboškega muzeja* 25, 2019, str. 141-161.

Between Ljubljana and Crete: International symposium on school life and school history museums & collections from Slovenia 2013 (15th Symposium) to Greece 2021 (19th Symposium), *Šolska kronika* 28, 2019, št. 3, str. 487-498 (soavtor Maja Hakl Saje)

Od težavnih muzejskih tem na mednarodni konferenci ICOM do Šolskega muzeja v švedskem Helsingborgu = Difficult Issues – ICOM Germany and ICOM Nord conference in Helsingborg, Sweden, September 21-23, 2017. *Šolska kronika* 28, 2019, št. 1-2, str. 245-255.

Šolski muzeji in digitalizacija: izzivi šolskih muzejev in zgodovine izobraževanja v času globalizacije in digitalizacije, 18. simpozij šolskih muzejev in zbirke zgodovine izobraževanja, København 2019. *Šolska kronika* 28, 2019, št. 1-2, str. 256-273.

Poti izobraževanja v slovanskem svetu : muzeji izobraževanja, pedagogi in zgodovinarji odkrivajo kulturni razvoj : mednarodna potujoča razstava = Le vie dell'istruzione nel mondo slavo : I Musei dell'istruzione, i pedagoghi e gli storici scoprono lo sviluppo culturale : Mostra itinerante internazionale = Ljubljana ZZDS: Koper PAK 2019 (zloženka k razstavi), 4 str.

New possibilities for education after political and social changes: Slovenian examples in 20<sup>th</sup> Century (1918 and 1945). V: Education in an era of risk - the role of educational research for the future. ECER Hamburg: European Educational Research Association, 2019 (abstract, soavtor Maja Hakl Saje).

## Mednarodno sodelovanje

Kustosinja Mateja Ribarič je nastopila na III. strokovno-znanstveni mednarodni konferenci Šola in muzeji, ki je 15.–16. marca 2019 v organizaciji EDUCA izobraževanje potekala na Ptuj. Predstavila je projekt Naš vrt. Postala je tudi članica programskega odbora 4. mednarodne konference ŠOLA & MUZEJI 2020, ki je bila 11. in 12. Septembra v Celju. Nastopila je tudi na II. konferenci Sekcije muzejskih pedagogov Muzejskega društva Srbije, ki je v organizaciji Sekcije muzejskih pedagogov, Narodnega muzeja Niš in Centra za muzeologijo in heritologijo Filozofske fakultete Univerze v Beogradu potekala 16.–17. decembra 2019 v Nišu. Nosilno geslo konference je bilo Muzejski programi za decu – učenje i/ili zabava, kustosinja Slovenskega šolskega muzeja pa se je na njej predstavila s prispevkom Slovenski šolski muzej povezuje šole in muzej – 20 let učnih ur v SŠM.

Dr. Branko Šuštar je od 2. do 4. maja 2019 sodeloval na mednarodnem seminarju v projektu ARAEF Univerze Vic & Museo Virtual v Kataloniji, na katerem so pod naslovom Od propagande do odpora – Vitalne možnosti v totalitarizmu razpravljali o muzejski postavitvi izobraževanja v obdobjih nedemokratskih režimov s totalitarnimi značilnostmi. Zadnji dan konference je s prispevkom Musealization of education in context of socialist Yugoslavia and its successor states, the case of Slovenia predstavil razmere v Sloveniji. Na letnem srečanju ASEES (društva za slovanske in vzhodnoevropske študije), ki je na temo Culture Wars od 14. do 16. junija 2018 potekalo na Filozofski fakulteti v Zagrebu, je v sekciji Kulturni boj v izobraževanju predstavil prispevek The Cultural Struggle in Slovenian Education at the End of the Habsburg Monarchy and in the Early Years of the Kingdom of Yugoslavia: 1900–1925). V Københavnu na Danskem se je v začetku julija udeležil 18. mednarodnega simpozija šolskih muzejev in šolskozgodovinskih zbirk, ki je potekal pod naslovom Šolski muzeji in digitalizacija: izzivi šolskih muzejev in zgodovine izobraževanja v času globalizacije in digitalizacije. Predstavil se je s prispevkom o Slovenskem šolskem muzeju in digitalizaciji šolskega gradiva.

Kustos Marko Ljubič se je kot slušatelj udeležil II. mednarodne konference o ohranjanju prostorskih podatkov CEF eArchiving Building Block Geopreservation Conference, ki je bila v Ljubljani 6. in 7. maja 2019. Podobno se je 20. in 21. novembra 2019 udeležil 4. mednarodne konference e-ARH.si: Preteklost na doseg klik!, ki je prav tako potekala v Ljubljani.

V mednarodnem strokovno-raziskovalnem prostoru na področju zgodovine šolstva je muzej nastopal z izmenjavo strokovno-znanstvene revije Šolska kronika, ki vsebuje nemške in angleške naslove člankov v kazalu, angleški izvleček in nemški povzetek prispevka. V redni dvojni številki revije je bil en članek objavljen tudi v angleškem jeziku, tematska številka s prispevki s 15. mednarodnega simpozija šolskih muzejev v Ljubljani (2013) pa je izšla v angleškem jeziku s slovenskimi izvlečki.

## Objave o muzeju v spletnih medijih

V predstavitvi objav vsebin o muzeju v spletnih medijih je na prvem mestu upoštevano število vpisanih dogodkov, obiskovalcev in ogledov obiskovalcev na domači spletni strani muzeja. Z optimističnim načrtom izpopolnjevanja spletnih strani z novimi vsebinami je bilo v muzeju izraženo prizadevanje vzbuditi večje zanimanje za muzej, z objavami in najavami dogodkov doseči večji obisk muzeja, s sprotnim obveščanjem in odzivi na dogodke pa povečano prisotnost muzeja na socialnih omrežjih. Zaradi drugih poudarkov v delovanju muzeja in hitro spreminjajočih se načinov obveščanja načrt v izbranem kazalniku ni bil v celoti dosežen. Boljši rezultati so izkazani na drugih socialnih omrežjih na svetovnem spletu.

## Primerjava objav muzejskih dogodkov na svetovnem spletu 2019/2018

| Socialno omrežje                                                            | Realizacija<br>2019 | Realizacija<br>2018 | Indeks<br>19/18 |
|-----------------------------------------------------------------------------|---------------------|---------------------|-----------------|
| Spletna stran: <a href="http://www.solski-muzej.si">www.solski-muzej.si</a> | 24                  | 22                  | 1,09            |
| Facebook                                                                    | 195                 | 229                 | 0,85            |
| Facebook – Šolska kronika                                                   | 17                  | 9                   | 1,89            |
| Facebook – Sovica Zofi                                                      | 11                  | 4                   | 2,75            |
| Twitter                                                                     | 114                 | 34                  | 3,35            |
| Twitter Culture.si                                                          | 114                 | 34                  | 3,35            |
| Google My Business                                                          | 27                  | 27                  | 1,00            |
| Museums.si                                                                  | 22                  | 12                  | 1,83            |
| Napovednik PRO                                                              | 17                  | 11                  | 1,55            |
| Kam? v Ljubljani                                                            | 4                   | 6                   | 0,67            |
| LinkedIn                                                                    | 21                  | 12                  | 1,75            |
| Kulturnik                                                                   | 27                  | 27                  | 1,00            |
| Instagram                                                                   | 42                  | 66                  | 0,64            |

V prizadevanju muzeja za povečanje obiska in zanimanja za šolsko preteklost sta oglaševanje in promocija muzejskih dejavnosti v elektronskih medijih pomembni sestavni delovanja muzeja. Objave dogodkov, število obiskov in obiskovalcev na spletni strani in socialnih omrežjih so zato primerljiv izkaz vsakoletne muzejske statistike, kako je oglaševanje v medijih vplivalo na obisk muzeja. Za področje oglaševanja in promocije v muzeju je na delovnem mestu poslovni sekretar skrbela Ksenija Guzej, prof. lik. vzgoje, ki je v svojem delokrogu opravljala tudi vrsto drugih strokovno-muzejskih in tajniških nalog.

## Obiskovalci na medmrežju: primerjava 2019/2018

| Socialna omrežja                                             | Realizacija<br>2019 | Realizacija<br>2018 | Indeks<br>19/18 |
|--------------------------------------------------------------|---------------------|---------------------|-----------------|
| <a href="http://www.solski-muzej.si">www.solski-muzej.si</a> | 48.993              | 76.603              | 0,64            |
| Facebook                                                     | 62.960              | 45.481              | 1,38            |
| Twitter                                                      | 792                 | 1.479               | 0,54            |
| Google My Business                                           | 302.778             | 110.767             | 2,73            |
| Napovednik                                                   | 880.299             | 9.053.100           | 0,10            |

Zaradi ugašanja in nastajanja novih socialnih omrežij nastajajo v letni statistiki velike razlike. Muzej je prisiljen, da sledi spremembam in išče najboljše poti do obiskovalcev. Najbolj očitna sprememba je nastala zaradi aprilske ukinitve Napovednika, precej pa se je povečal obisk na Facebooku in na Google My Business.

## Ogledi na medmrežju: primerjava 2019/2018

| Socialna omrežja                                                            | Realizacija<br>2019 | Realizacija<br>2018 | Indeks<br>19/18 |
|-----------------------------------------------------------------------------|---------------------|---------------------|-----------------|
| Spletna stran: <a href="http://www.solski-muzej.si">www.solski-muzej.si</a> | 69.994              | 249.124             | 0,28            |
| Facebook                                                                    | 62.960              | 45.481              | 1,38            |
| Twitter                                                                     | 25.021              | 20.860              | 1,20            |
| Google My Business                                                          | 302.778             | 110.767             | 2,73            |
| LinkedIn (novo v letu 2019)                                                 | 2.410               | /                   | /               |

**Objave o muzeju v medijih: tiskani, radio, TV**

1. RTV SLO 1, oddaja Fircbologi, 16. oddaja 7 sezone, O plonkanju, klečanju na koruzi in lobanjah iz gline, Maja Hakl Saje, 12. 1. 2019
2. RTV SLO, 1 oddaja Dobro jutro, Kakšne so bile učilnice v starih časih? Novinarka Taja Zucato, Anton Arko, 28. 1. 2019
3. RTV SLO 1, Oddaja Tednik, Šola ocen ali znanja? Novinarka Anka Pirš, kustosinja Marjetka Balkovec Debevec, 11. 2. 2019
4. Planet TV, oddaja Argument, V šolstvu ne potrebujemo revolucije, novinar Marko Gregorc, Anton Arko in Grega Vauhnik, 13. 2. 2019
5. Vida Toš, Šolski vrt je več kot vrt in več kot le učilnica na prostem, v Večer, 14. 2. 2019 – Uroš Kuzman, fotografiranje za stand up predstavo Profesor Kuzman mlajši, Urška Boljkovac, 26. 2. 2019
6. Dolenjski list, Pogovor nekdanje dijakinje s profesoricama, Marjetka Balkovec Debevec, 23. 3. 2019
7. Mitja Novak, Obujanje spominov z Bogomiro Kure in Darko Čop, v: Belokranjec, Letnik. 22, št. 3, 28. 3. 2019, str. 3
8. Bezek-Jakše, Mirjam, Učitelj da le priložnost : razmišljanja upokojenih profesorice slovenskega jezika na črnomaljski gimnaziji Bogomire Kure in Darke Čop o učiteljskem delu, ki je še veliko več kot le poklic, v: Dolenjski list. ISSN 0416-2242, Leto 70, št. 13, 28. 3. 2019, str. 44
9. Aleksandra Prikmajer Slokan, Delo, Sobotna priloga, Pisma bralcev, Kaj pa latinščina za učence od 11. do 15. leta? Leto 61/št. 80, 6. 4. 2019, str. 30
10. Verena Štekar-Vidic: Šolski vrt včeraj, danes, jutri, v: Deželne novice, 12. 4. 2019, str. 11,
11. RTV SLO, Radio Prvi, Intervju na temo delovnih sobot v šolah, Nataša Rašl z Marjetko Balkovec Debevec; 8. 5. 2019 (predvajanje 11. 5.)
12. RTV SLO 1, Izobraževalni program, snemanje oddaje o Mariji Tereziji, Tatjana Markošek, 15. 5. 2019
13. Inštitut za kulturne in spominske študije ZRC SAZU, snemanje za dokumentarni film o pesmi Solčence zahaja, dr. Ana Hofman, Anton Arko, 7. 6. 2019
14. RTV SLO 1, Poročila ob petih, Začel se je teden otroka. Prispevek o dobrodelni fotografski razstavi in dražbi fotografij CEWE, Zveze prijateljev mladine in Slovenskega šolskega muzeja, 7. 10. 2019
15. RTV SLO 1, Dokumentarni filmi in oddaje, Izobraževalni program, (NE)znana poglavja slovenske zgodovine: Marija Terezija in Slovenci, Izobraževalno-zgodovinska serija, 2/3, Slovenski šolski muzej, Hana Čosić, 13. 11. 2019
16. Jurij Auer, Delo, Sobotna priloga, Sto let šole za slepe in slabovidne, Da bo svetloba izpodrinila temo, 23. 11. 2019, str. 28
17. šum, Dnevnik, Ta veseli dan kulture, Dobrodošli, vstopite, ni se treba sezuvati!, 3. 12. 2019, str. 22
18. RTV SLO, Radio Prvi, oddaja Aktualno, V tem domu luč prosvete sije! Razstava ob 100-letnici prve šole za slepe in slabovidne na Slovenskem, novinarka Petra Medved, bibliotekarka Polona Koželj, 21. 11. 2019
19. Radio Ognjišče, Oddaja Luč v temi, Mozaik novic ob mednarodnem dnevu invalidov, bibliotekarka Polona Koželj, 8. 12. 2019

## Muzejska tržna dejavnost

Muzejska trgovina. Prodaja spominkov, replik muzejskih predmetov in muzejskih tiskov, s katerimi muzej popularizira svojo dejavnost, je dopolnitev javne službe. Čeprav je končni rezultat 1.069 EUR presegel pričakovanja, je treba poudariti, da je bilo delovanje muzejske trgovine v letu 2019 zaradi obnovitvenih gradbenih del in odsotnosti prodajne infrastrukture čez celo leto bolj ali manj onemogočeno. Ob koncu šolskega leta 2018/2019 je nekaj dni sicer potekala improvizirana prodaja, ki pa se je v danih razmerah izkazala za neprimerno in težko izvedljivo. Pred koncem koledarskega leta je bilo prodanih nekaj novih muzejskih tiskov. Več prodajnih artiklov je bilo nedosegljivih. Novi artikli niso bili nabavljeni. Ves prihodek od tržne dejavnosti je muzej namenil razvoju muzejskih dejavnosti.

## Investicijski transferji

Slovenski šolski muzej je po načrtu razvojnih programov za investicijske transferje za leto 2019 razpolagal s sredstvi v višini 12.876 EUR, ki so bila na razpolago na PP 863210 pri Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport. Muzej je poleg tega zneska za investicije iz lastnih prihodkov namenil še znesek v višini 253,16 EUR. Vsa sredstva, namenjena za investicije, so bila v celoti realizirana. Največji del razpoložljivih sredstev za investicije je muzej v skladu z investicijskim načrtom v letu 2019 namenil urejanju depoja muzejskih predmetov v Zalogu. Za nemoteno delo z muzejskimi predmeti na oddaljeni lokaciji je bila opravljena dodelava skladiščnih regalov v skupni vrednosti 8.637,86 EUR. Za računalniško internetno omrežje muzeja je bila opravljena dograditev in ureditev IKT-omarice z dodatnimi novimi povezavami za obstoječe informacijsko omrežje v vrednosti 1.057,50 EUR ter nabavljeno stikalo SWITCH FORTINET v vrednosti 1.545,28 EUR. V sklopu nabave računalniške opreme se je zamenjal starejši mobilni telefon s sodobnejšim Huawei P20-PRO v vrednosti 599,00 EUR. Za muzejsko knjižnico je bil nabavljen računalnik PC PLUS s tipkovnico in miško (delovno mesto bibliotekarka) v vrednosti 630,72 EUR in nameščeni so bili oporniki za knjige v vrednosti 658,80 EUR. Skupna vrednost rednih investicij je bila 13.129,16 EUR. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport je muzeju v letu 2019 predalo v upravljanje Programsko opremo Microsoft v vrednosti 1.557,59 EUR in programsko opremo F-SECURE 19,54 EUR. S projektom Postavitve nove stalne razstave je muzej v letu 2019 za investicijska vlaganja v prostor porabil še 10.048,53 EUR, od tega je iz lastnih sredstev prispeval 48,53 EUR. Za projekt Sanacija in oprema za SŠM se je za investicijska vlaganja porabilo 13.115,64 EUR, za investicijsko vzdrževanje pa 53.145,48 EUR.

## Finančni rezultat

Celotni prihodki muzeja za leto 2019 so znašali 650.252 EUR in so za 5,80 % višji kot leta 2018. Iz proračuna je muzej prejel 577.549 EUR sredstev, kar predstavlja 88,82 % sredstev vseh prihodkov leta 2019. Lastni prihodki v znesku 72.702 EUR predstavljajo 11,18 % vseh prihodkov muzeja v letu 2019. Odhodki za leto 2019 znašajo 647.672 EUR in so za 8,13 % višji od odhodkov iz leta 2018. Za bruto osebne dohodke in nadomestila je bilo namenjenih 296.416 EUR (46,00 %), za stroške redne dejavnosti skupaj z redno pedagoško dejavnostjo 219.440 EUR (33,88 %) od tega za redno dejavnost 173.052 EUR (26,72 %) in za redno pedagoško dejavnost 46.387 EUR (7,16 %); za projekte 130.879 EUR (20,21 %), od tega za razstave oz. razstavno dejavnost 95.330 EUR (14,72 %) in za muzejsko trgovino

938 EUR (0,14 %). Stroški dela v letu 2019 predstavljajo manj kot 50 % vseh stroškov. Za redne investicije v osnovna sredstva je bilo namenjenih 13.129 EUR. Od tega je 12.876 EUR prispevalo Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, preostalih 253 EUR pa je iz sredstev presežka prihodkov nad odhodki iz preteklih let. Za investicije v okviru projekta Nova stalna razstava je bilo namenjenih še 10.049 EUR in za investicije v okviru projekta Sanacija in oprema za SŠM 66.261 EUR (od tega za investicijsko vzdrževanje 53.145 EUR). Razlika med prihodki in odhodki izkazuje pozitiven poslovni izid, to je presežek prihodkov nad odhodki v višini 2.580 EUR, ki se zmanjša za davek od odhodka pravnih oseb v znesku 164 EUR. Končni poslovni izid je 2.416 EUR.

## Sklep

Za muzejem je izjemno leto, saj so bili na številnih področjih doseženi zelo dobri rezultati. Število izvedenih starih učnih ur je bilo do zdaj najvišje. Prav tako se je do zdaj starih učnih ur udeležilo največ obiskovalcev. Najvišje število obiskovalcev je zabeleženo tudi pri obisku tujcev. Število vseh obiskovalcev v muzeju je drugo najvišje v vsem obdobju obstoja muzeja. Skoraj vsi zastavljeni dolgoročni in kratkoročni cilj so bili uresničeni. Izpeljani so bili tudi vsi načrtovani projekti. Izvedeni so bili tudi projekti, ki v LDN niso bili načrtovani, kot npr.: razstava Periodni sistem v šoli ob mednarodnem letu periodnega sistema najprej na Kemijskem inštitutu, nato pa tudi v Slovenskem šolskem muzeju ter gostujoča dobrodelna razstava CeWe photo award v obnovljenih razstavnih prostorih. Več je bilo tudi gostovanj pedagoških programov, bodisi v sodelovanju s šolami bodisi z drugimi organizacijami na področju delovanja muzeja na sejemskih in drugih vzgojno-izobraževalnih prireditvah. Zelo velik je bil obisk učnih ur tudi v muzejskih zbirki v Hrastniku, prav tako so bila številna gostovanja učnih ur (Učne ure v antični Emoni) na drugih šolah. Na visoki ravni so bila gostovanja razstav. Prav tako nad pričakovanjem je bilo mednarodno sodelovanje. Izdajateljska dejavnost je bila izvedena v polnem obsegu. Poleg izjemnega uresničevanja pedagoško-andragoškega, razstavnega in izdajateljskega programa je uspešno potekal tudi projekt obnove muzejskih prostorov in postavitve nove stalne razstave. Izredno pomembno je bilo, da je muzej ob razumevanju pristojnega ministrstva pridobil dodatna finančna sredstva za dokončanje projekta postavitve nove stalne razstave.

Mag. Stanko Okoliš,  
direktor muzeja